

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ซึ่งได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.1 ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.2 องค์ประกอบการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.4 แผนผังโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.5 แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2545 - 2559
 - 1.6 การถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.7 การถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์การบริหารส่วนตำบล
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.1 ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.2 ความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.4 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.5 องค์ประกอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.6 โครงสร้างการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.7 หลักเกณฑ์การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. การมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 3.3 แนวคิดของการมีส่วนร่วม
 - 3.4 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4.1 ด้านบุคลากร
 - 4.2 ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม
 - 4.3 ด้านวิชาการ
 - 4.4 ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม, และปรีดี โชติช่วง (2544, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของ องค์การบริหารส่วนตำบลว่า หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไป เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

เซน คนตรง (2546, หน้า 11) กล่าวว่าองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นหน่วยงาน ราชการส่วนท้องถิ่นโดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

อัจฉรา วีสันเทียะ (2548, หน้า 6) กล่าวว่าองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

สันติ กิตติमानนท์, ชัยพฤกษ์ สีลวานิช, สุรพงษ์ ชิดปราง, ภาสกรณ ปรึษาจารย์, และเพียรพันธ์ พิภพญู (2548, หน้า 5) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานปกครองระดับตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

องค์การบริหารส่วนตำบลฝางคำ (2554, ย่อหน้า 1) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วน ตำบล หมายถึง ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 โดยยกฐานะจากสภาตำบล ที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน สามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

องค์การบริหารส่วนตำบลสีสุก (2554, ย่อหน้า 2) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า 2,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการ

ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต อบต. แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เอง

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลว่า หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2. องค์ประกอบการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

สุรียา สุระเสียง (2547, หน้า 64) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40 กำหนดให้สภาตำบลมีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาสามปีติดต่อกันเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าปีละแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ระบุชื่อและเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ การกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายนิติบัญญัติ เรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2) ฝ่ายบริหาร เรียกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 45 กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภา อบต. หมู่บ้านละ 2 คน ถ้า อบต. ไตมี 2 หมู่บ้านให้หมู่บ้านละ 3 คน ถ้ามี 1 หมู่บ้านให้มี 6 คน มีอายุการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้ง มีประธานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองประธานสภา 1 คน ซึ่งสภาเลือกจากสมาชิกให้ นายอำเภอแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และมีเลขานุการสภา 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิก

3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

สุรียา สุระเสียง (2547, หน้า 65 - 68) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการดังนี้ 1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรายงานการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2) จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

พิจารณาเห็นชอบ 3) รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทราบอย่างน้อยปีละสองครั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และ 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับ มอบหมาย

นันทนา ผดุงเจริญ (2548, หน้า 31) กล่าวว่าในเรื่องของบทบาทหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมี หน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมในการจัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความ สะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนา สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย นอกจากนี้ที่ ที่ต้องทำ ดังกล่าวแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังอาจจัดกิจกรรมในเขตของตนในการให้มีน้ำใจเพื่อการ อุปโภค บริโภค และการเกษตร การให้มีและการบำรุงรักษาการไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น การให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ การให้มีการบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อน การหย่อนใจ และสวนสาธารณะ การให้มีการส่งเสริม กลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ การ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร การ คุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การหาผลประโยชน์จากกิจการ เกี่ยวกับการพาณิชย์ ทั้งนี้ การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ดังกล่าวข้างต้นนี้ องค์การบริหาร ส่วนตำบล อาจออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อใช้บังคับใช้แก่ราษฎรในตำบลได้โดยอาจกำหนดโทษ ปรับแก่ผู้ฝ่าฝืนได้ แต่ต้องไม่เกิน 500 บาท

สรุปได้ว่า การกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจาก การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติงานภายใต้บังคับแห่งกฎหมายและระเบียบของทาง ราชการแล้ว นายอำเภอจะเป็นบุคคลซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยอาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วน ตำบลหรือลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจง หรือสอบถามและยังอาจเรียกรายงาน เอกสารใดๆ มาตรวจสอบได้ ในส่วนของผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลได้ กรณีเหตุที่นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และอาจสั่งให้ คณะกรรมการบริหารหรือกรรมการบริหารบางคนพ้นจากตำแหน่งได้ตามคำแนะนำของ นายอำเภอกรณีที่น่าปรากฏว่าคณะกรรมการบริหาร กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือ สวัสดิภาพของประชาชนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่

4. โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

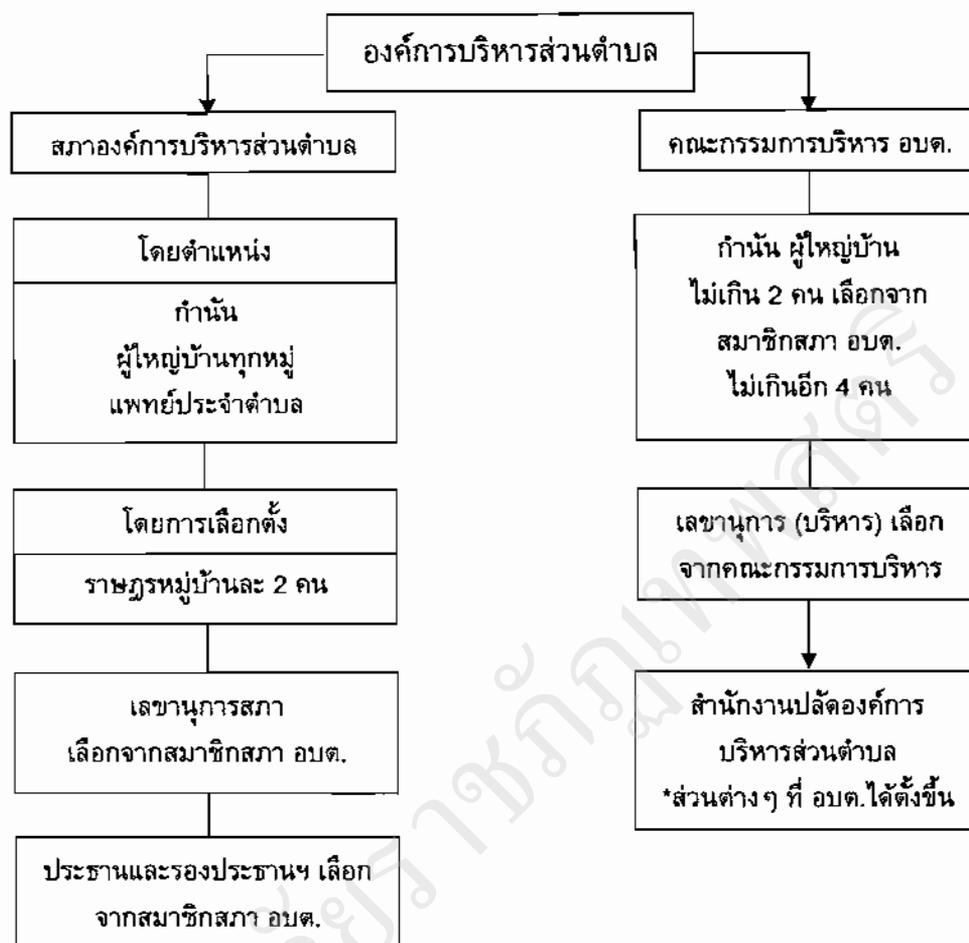
องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างคล้ายกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2) คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (โครงสร้างเดิมและถูกแก้ไขยกเลิกไปแล้ว)

ตาม พ.ร.บ. สมาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

4.1.1 สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ 1) กำนัน 2) ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน 3) แพทย์ประจำตำบล

4.1.2 สมาชิกโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกที่ได้รับเลือกจากราษฎรหมู่บ้านละ 2 คน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่ง เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นอกจากนี้ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ดังภาพ 2

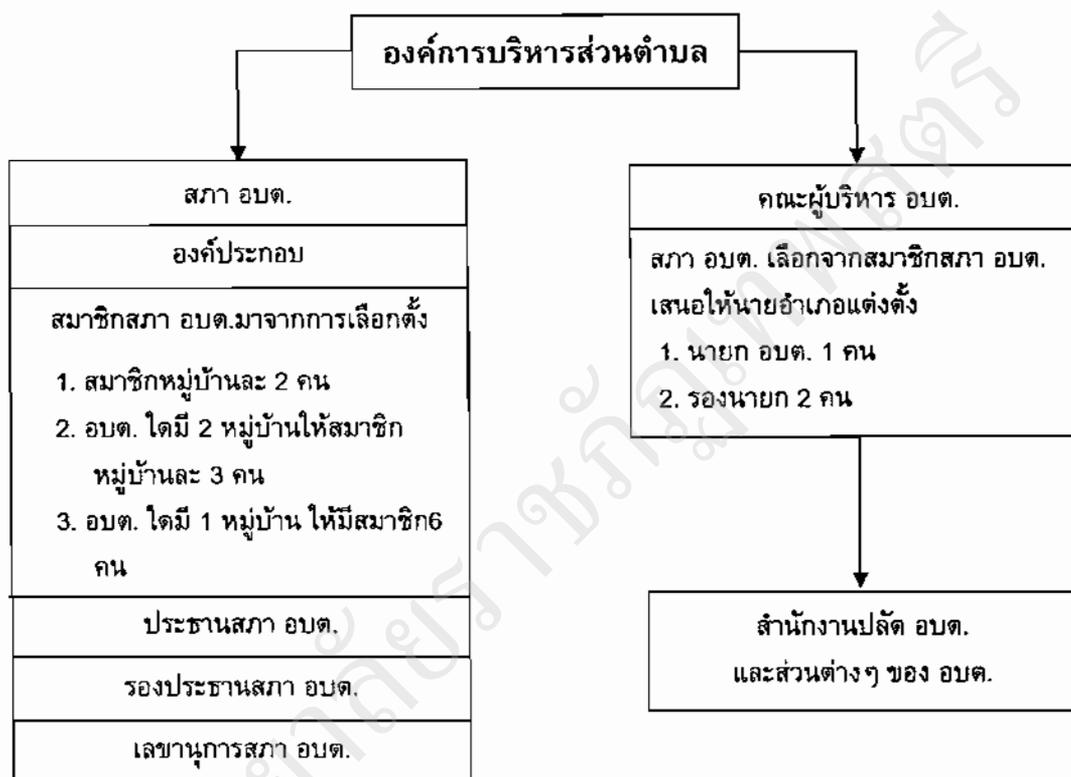
ภาพ 2 แผนภูมิโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

4.2 โครงสร้าง อบต.ใหม่ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542

โครงสร้าง อบต.ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2542) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ทำให้โครงสร้างของสภา อบต. และคณะกรรมการบริหาร อบต. เปลี่ยนแปลง ดังนี้ 4.2.1) โครงสร้างสภา อบต. ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต.ใดมี 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิก 6 คน อบต.ใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน (เดิมสภา อบต.ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน) 4.2.2) โครงสร้างฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร 1 คน และคณะกรรมการบริหาร 2 คน โดยสภา อบต. เป็นผู้เลือกแล้ว เสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งและให้ปลัด อบต.เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร (เดิมประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน)

4.3 โครงสร้าง อบต. ใหม่ (เป็นโครงสร้างที่ใช้ในปัจจุบัน 2546)

4.3.1 โครงสร้าง อบต.ใหม่ เกิดจากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สมาคมตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546 ประกอบด้วย โครงสร้าง อบต. ดังนี้

ภาพ 3 แผนภูมิโครงสร้างและอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ. สมาคมตำบล และ อบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546

4.3.2 โครงสร้างการแบ่งส่วนบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

การแบ่งส่วนบริหารใน อบต. ขึ้นอยู่กับระดับชั้นของ อบต. ซึ่งกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับภารกิจ โดยได้แบ่งส่วนบริหารใน อบต. อย่างน้อยออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) สำนักงานปลัด ซึ่งจะต้องมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน อบต. 2) ส่วนการคลัง ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนการคลัง หรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 3) ส่วนโยธา ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนโยธา หรือนายช่างโยธา เป็นต้น

4.4 การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิทย์ พวงงาม (2548, หน้า 181-199) ระบุว่าการทำงานหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภา อบต. และผู้บริหาร อบต. มีหลายประการ ดังต่อไปนี้

4.4.1 การเข้าประชุมสภา อบต. 1) นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุมภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. 2) การกำหนดสมัยประชุม 2.1) การประชุมสมัยสามัญ 2.1.1) ต้องกำหนดเป็นสมัยประชุม อย่างน้อยปีละ 2 สมัย แต่ไม่เกิน 4 สมัย สมัยหนึ่งๆ มีกำหนดไม่เกิน 15 วัน 2.1.2) มีการกำหนดไว้ว่า ต้องประชุมในเดือนกุมภาพันธ์สมัยหนึ่ง และเดือนสิงหาคมสมัยหนึ่ง 2.1.3) ในการกำหนดสมัยประชุมและวันประชุม ต้องทำเป็นประกาศของ อบต. 2.2) การประชุมวิสามัญ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้ 2.2.1) ประธานสภา อบต. นายก อบต. หรือสมาชิกสภา อบต. ไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอ ขอเปิดประชุมวิสามัญ 2.2.2) นายอำเภอ เป็นผู้อนุญาตให้เปิดประชุมวิสามัญ

4.4.2 ใช้สิทธิและหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลที่ทำหน้าที่ เช่น 1) ลงมติเลือกประธานสภา อบต.และรองประธานสภา อบต. 2) ลงมติเลือกเลขานุการสภา อบต. 3) ลงมติเลือกคณะผู้บริหาร อบต. ได้แก่ นายก อบต. และรองนายก อบต. 4) กำหนดสมัยประชุมสภา อบต. 5) ทำหน้าที่อื่นๆ ในฐานะสมาชิกสภา อบต.

4.4.3 หน้าที่ในการวางแผนพัฒนาตำบล มีหลักเกณฑ์ดังนี้ 1) ผู้จัดทำแผนพัฒนาตำบล ได้แก่ นายก อบต. 2) วิธีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล คณะผู้บริหาร อบต.ควรคำนึงถึง 2.1) ต้องใช้ข้อมูล กชช.2ค จปฐ. และข้อมูลเฉพาะอย่าง 2.2) นโยบายที่กำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำแผน 2.3) ต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ 2.4) ความสัมพันธ์ของงบประมาณระหว่างหน่วยงานภูมิภาคในพื้นที่เพื่อรับการสนับสนุน เช่น คปต. หรือกระทรวงหลัก 3) ผู้ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ได้แก่ สมาชิกสภา อบต.

4.4.4 หน้าที่ในการร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม มีหลักเกณฑ์ดังนี้ 1) ผู้จัดทำและผู้เสนอร่าง ได้แก่ คณะผู้บริหาร อบต. 2) ผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบ 2.1) สมาชิกสภา อบต. 2.2) การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ แบ่งออกเป็น 3 วาระ คือ 2.2.1) วาระที่หนึ่ง วาระรับหลักการ 2.2.2) วาระที่สอง วาระปรึกษาเรียงตามลำดับ เฉพาะข้อที่มีการแปรญัตติ 2.2.3) วาระที่สาม วาระลงมติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่ 3) ผู้อนุมัติ นายอำเภอ 4) ผู้ประกาศใช้ ประธานกรรมการบริหาร อบต.

4.4.5 หน้าที่ในการร่างข้อบัญญัติตำบล มีหลักเกณฑ์ดังนี้ 1) ผู้เสนอร่างข้อบัญญัติ ให้เสนอเป็นญัตติร่างข้อบัญญัติ ผู้เสนอ 1.1) ผู้บริหาร อบต. 1.2) สมาชิกสภา อบต. พร้อมผู้รับรองที่เป็นสมาชิกอย่างน้อย 2 คน 1.3) ราษฎรมีสสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด 2) ผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบ 2.1) สมาชิกสภา อบต. และนายอำเภอ 2.2) การพิจารณาร่างข้อบัญญัติตำบล จะต้องพิจารณาเป็น 3 วาระ 2.2.1) วาระที่ 1 ที่ประชุมพิจารณาจะรับหลักการหรือไม่ (มีการอภิปราย) 2.2.2) วาระที่ 2 ให้ปรึกษาเรียงตามลำดับข้อ

เฉพาะที่มีการแปรญัตติ 2.2.3) วาระที่ 3 ให้ลงมติว่าจะเห็นชอบกับร่างข้อบัญญัติหรือไม่ 3) ผู้ประกาศใช้ นายก อบต. ลงชื่อและประกอบใช้ 4) ข้อบังคับตำบล คือ กฎ ระเบียบ ที่ออกมาใช้บังคับราษฎรในตำบล เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการบริหาร อบต. เป็นไปตามภารกิจ และหน้าที่ 5) หน้าที่ในการตั้งกระทู้ถาม ยื่นญัตติและการอภิปรายในสภา อบต.

5. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2545 – 2559

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2545, หน้า 2 - 13) กล่าวถึงแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2545 – 2559 ดังนี้

5.1 ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งรัดจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2 ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.3 ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเข้าสู่มาตรฐานชาติ ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และให้จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนทุกปี สถานศึกษาเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก ภายใน 19 สิงหาคม 2548 และอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้าย

5.4 ด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา จัดระบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชนหรือรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

5.5 ด้านครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา วางแผนงานบุคคล เพื่อใช้ในการประสานข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพ

และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ ค่าตอบแทน เพียงพอและเหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

5.6 ด้านหลักสูตร ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลางและ สาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

5.7 ด้านกระบวนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกใน ความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการ ศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

5.8 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สินในประเทศ จากรัฐ บุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีควมสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.9 ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนา แบบเรียนเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดย เร่งพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึงการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุ โทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปอื่น

5.10 ด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน ส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินการกีฬา นันทนาการ กิจกรรม เด็กเยาวชน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ บริการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชน อย่างหลากหลาย พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

5.11 ด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพ อิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย จัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดม ทุนและการจัดการนำวิทยากรต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การ จัดการด้านการตลาดให้ได้มาตรฐานและความเหมาะสม ตามสภาพท้องถิ่น

5.12 ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น บำรุงรักษา ส่งเสริม และอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอด วัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

6. การถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาเป็นบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนต้องได้รับ บริการจากรัฐควบคู่กับการบริการสาธารณะสุข เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มี ความรู้ความสามารถ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้กับประเทศ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งจากงานวิจัยพัฒนาการสมอง พบว่า วัย 0-6 ปี เป็นช่วงอายุที่สมองมีพัฒนาการรวดเร็ว และมากที่สุด เด็กอายุ 3 ปี สมองจะพัฒนาไปแล้วถึง 80 % ของการเจริญเติบโตเต็มที่ของสมอง ดังนั้น กระบวนการเรียนของเด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์มารดา และ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายจากรัฐให้ทำหน้าที่ในการดูแลพัฒนาคุณภาพ ชีวิต แก้ไขปัญหาทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่แทนรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้อง รับผิดชอบการจัดบริการการศึกษาแก่ประชาชนแทนรัฐด้วย เนื่องจากการจัดการศึกษามี ความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศ จำเป็นต้องมีผู้มีความรู้ความชำนาญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะมาดำเนินการ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แม้จะให้สิทธิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความ ต้องการของประชาชนได้ (มาตรา 41) แต่ก็บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการ ประเมินความพร้อมตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนด (มาตรา 42) เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ มาตรฐานให้แก่ประชาชน

6.1 การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการ ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ 1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ตั้งแต่วันที่ 29 กันยายน 2547 กำหนดเกณฑ์และ เงื่อนไขประกอบการประเมิน ข้อกำหนดในการตั้งคณะกรรมการประเมิน ตลอดจนระยะเวลาที่ จะต้องใช้ในการดำเนินการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการ ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน 2547 ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับสถานศึกษาที่จะโอนและหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบ คำนวณน้ำหนัก และวิธีการให้คะแนน รวมถึงรายละเอียด เงื่อนไข ก่อนและหลังการประเมินความพร้อมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการกฎกระทรวง และประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการ ประเมินความพร้อมใน 3 กรณี คือไปนี้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เคยจัดการศึกษาและ

ประสงค์จะจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือหลายระดับ 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้วแต่ต้องการจะขยายระดับการศึกษาหรือเปลี่ยนแปลงระดับการศึกษา 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่เคยและไม่เคยจัดการศึกษาแต่ประสงค์จะโอนสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการไปดำเนินการ

6.2 หลักเกณฑ์การประเมินความพร้อม

การประเมินความพร้อมเป็นไปตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้ยื่นขอประเมินความพร้อม โดยมีหลักเกณฑ์แนวทางการประเมิน ดังนี้

1. เงื่อนไขบังคับก่อนการประเมินความพร้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องพิจารณารายได้เฉลี่ยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ปีย้อนหลัง (รวมเงินอุดหนุนทั่วไป และเงินกู้จากรัฐ แต่ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ) ดังนี้

ตาราง 1 เงื่อนไขบังคับก่อนการประเมินความพร้อม

รายได้เฉลี่ย	ลักษณะการจัดการศึกษา
ปีละไม่เกิน 5 ล้านบาท	ขอประเมินเพื่อจัด/รับโอนระดับก่อนประถมศึกษา
ปีละเกินกว่า 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท	ขอประเมินเพื่อจัด/รับโอนการศึกษาระดับประถมศึกษาและรับโอน สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวน 300 คนขึ้นไป ได้
ปีละเกินกว่า 10 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 20 ล้านบาท	ขอประเมินเพื่อจัด/รับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) และการรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป และระดับมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1, 500 คนขึ้นไปได้
ปีละเกินกว่า 20 ล้านบาท	ขอประเมินเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาเพื่อคนพิการ การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา และรับโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะพิเศษ

2. องค์กรประกอบและตัวชี้วัดในการประเมินความพร้อม

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยื่นขอรับการประเมิน ความพร้อม คณะกรรมการประเมินซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจะดำเนินการประเมินภายใน 6 องค์กรประกอบ 11 ตัวชี้วัด แต่ละตัวชี้วัดจะกำหนดค่าน้ำหนักแตกต่างกันตามระดับความสำคัญและในการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้ตัวชี้วัดแตกต่างกันตามลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประเภทของการถ่ายโอน สรุปตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินความพร้อมได้ ดังต่อไปนี้

ผลการประเมินจะพิจารณาจากคะแนนที่คณะกรรมการประเมินระดับคุณภาพของตัวชี้วัดแต่ละตัวคูณค่าน้ำหนัก แล้วนำผลรวมของคะแนนมาหารระดับคุณภาพเฉลี่ยโดยหารด้วยค่าน้ำหนักรวมคะแนนเต็มของระดับคุณภาพเฉลี่ยคือ 3 การผ่าน/ไม่ผ่าน การประเมินจะพิจารณาจากระดับคุณภาพเฉลี่ยที่คำนวณได้ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 องค์กรประกอบและตัวชี้วัดในการประเมินความพร้อม

ระดับคุณภาพเฉลี่ย (ระดับเต็ม 3)	มีความพร้อม ระดับ	ลักษณะการจัดการศึกษา
ไม่ถึง 1.5	ต่ำ	- มีส่วนร่วมจัดการศึกษาของรัฐไปก่อน - อาจร่วมกับ อปท. อื่น จัดการศึกษา
1.5 แต่ไม่ถึง 2.10	ปานกลาง	- จัดและรับโอนระดับก่อนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา - รับโอนสถานศึกษาที่มีนักเรียน 300 คนขึ้นไป
2.10 แต่ไม่ถึง 2.70	สูง	- จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน ตั้งแต่ 1, 500 คนขึ้นไป
2.70 ขึ้นไป	สูงมาก	- จัดและรับ โอนการศึกษาพื้นฐานรวมทั้งมัธยมศึกษาตอนปลายและประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนสถานศึกษาทั่วไปและสถานศึกษาพิเศษของรัฐ (สำหรับสถานศึกษาพิเศษขึ้นกับความตกลงเป็นกรณีๆ ไป

3. เงื่อนไขหลังผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อม

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินภายใต้เกณฑ์คะแนนตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ก่อนที่จะจัดหรือรับโอนการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องดำเนินการตามเงื่อนไขหลักผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อม 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระ 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อรองรับการบริหารจัดการศึกษา โดยบุคลากรวิชาชีพและมีจำนวนบุคลากรเพียงพอ 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะนโยบาย มาตรการและมาตรฐานในการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นมาตรฐานเดียวกับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ

6.3 ขั้นตอนและวิธีการประเมิน

กฎกระทรวง ๙ กำหนดขั้นตอนและวิธีการประเมิน ดังต่อไปนี้ 1.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะจัดหรือรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสภาพท้องถิ่นให้ความเห็นชอบแล้ว ยื่นคำขอประเมินความพร้อมต่อส่วนราชการ ก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษาไม่น้อยกว่า 180 วัน 2.) ส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมิน จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 2.1) ผู้แทนส่วนราชการ จำนวน 3 คน 2.2) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยื่นประเมิน 3 คน 2.3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันเสนอชื่อ 3 คน ให้คณะกรรมการเพื่อการประเมินเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานให้ส่วนราชการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนั้นเป็นเลขานุการ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยื่นขอประเมินแต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาเป็นผู้ช่วยเลขานุการ การแต่งตั้งคณะกรรมการนี้ต้องแล้วเสร็จใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอประเมิน 3.) ให้คณะกรรมการดำเนินการประเมินให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมการ 4.) ให้ส่วนราชการแจ้งผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว ดังแสดงในภาพ 4

หลักฐาน 2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถยื่นขอประเมินใหม่ในปีต่อไป 3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจขอความร่วมมือส่วนราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมาย ช่วยเหลือ ส่งเสริมการสร้างความปลอดภัยตามหลักเกณฑ์การประเมินได้

6.4.2 ในกรณีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อม 1) การดำเนินการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 1.1) ดำเนินการตามเงื่อนไขบังคับหลังผ่านการประเมินความพร้อม 1.2) การดำเนินการจัดการศึกษาตามผลการประเมิน ได้แก่ 1.2.1) จัดตั้งสถานศึกษา ในกรณีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อมเพื่อจัดการศึกษา และเตรียมการด้านอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ หลักสูตรสถานศึกษา การสรรหาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา การเตรียมการรับนักเรียน ฯลฯ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ทันในต้นปีการศึกษา 1.2.2) เปลี่ยนแปลงประเภทการจัดกิจกรรม ในกรณีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อมเพื่อเปลี่ยนแปลงประเภทการศึกษา 1.2.3) การรับโอนสถานศึกษา ในกรณีที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อมเพื่อรับโอนการจัดการศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเตรียมข้อมูลเบื้องต้น และประสานการโอนกับส่วนราชการต้นสังกัด 2) การดำเนินการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 2.1) การถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษา 2.2.1) แจ้งให้สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทราบ 2.2.2) สถานศึกษาจัดทำบัญชี โอนภารกิจ พร้อมเอกสาร หลักฐาน บัญชี การโอนภารกิจซึ่งรวมถึงจำนวนนักเรียน ผลการเรียนรู้ของนักเรียน หลักสูตรสถานศึกษา แผนงาน โครงการและกิจการของโรงเรียน 2.2.3) หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขอโอนการศึกษาเพียงบางส่วน เช่น ขอโอนเฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีโอนเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับดังกล่าว 2.2.4) การจัดทำบัญชีโอนภารกิจ จะจัดทำ 3 ฉบับ สำหรับผู้โอน ผู้ให้โอนและสถานศึกษา 2.2.5) ผู้มีอำนาจลงชื่อในการโอนภารกิจ ได้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด/กทม. หรือเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน แล้วแต่กรณี 2.2.6) รายงานการโอนภารกิจให้กรมเจ้าสังกัดและสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

6.4.3 การถ่ายโอนทรัพย์สิน 1) ส่วนราชการสำรวจรายการทรัพย์สินในบัญชี และทะเบียนของสถานศึกษาตามภารกิจที่จะถ่ายโอน 2) จัดทำบัญชีรายการทรัพย์สินที่จะถ่ายโอน 3) แจ้งให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบเพื่อการลงชื่อรับโอนทรัพย์สิน ผู้มีอำนาจลงนามในการโอนทรัพย์สิน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด/กทม. หรือเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน 4) การโอนทรัพย์สินดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ส่วนทรัพย์สินบางรายการที่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายให้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ณ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น จดทะเบียน

รยยนต์ ณ สำนักงานขนส่งจังหวัด ประสานการโอนที่ราชพัสดุกับสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ 5) งบประมาณที่ยังไม่ได้เบิกจ่าย ให้แจ้งประสานสำนักงานคลังที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการโอน งบประมาณไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) รายงานการโอนทรัพย์สินให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมเจ้าสังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.4.4 การถ่ายโอนบุคลากร 1) จัดทำบัญชีรายชื่อข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาที่สมัครใจโอนไปเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น แยกจากบุคลากรที่ไม่สมัครใจถ่ายโอน 2) ลงชื่อรับมอบการถ่ายโอนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับส่วนราชการ 3) สำหรับบุคลากรที่ไม่สมัครใจถ่ายโอน 3.1) ต้นสังกัดอาจแต่งตั้งไปดำรงตำแหน่งอื่นหรือตำแหน่งเดิมในโรงเรียนอื่นที่ขาดแคลนอัตรากำลัง 3.2) อาจมีการตกลงร่วมกันหรือมีมติ ค.ร.ม. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยืมตัวข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สมัครใจถ่ายโอนให้สอนในสถานศึกษาเดิมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปก่อนได้ 4) เมื่อถ่ายโอนบุคลากรแล้ว ให้รายงานสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรมเจ้าสังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้บัญชีการถ่ายโอน ภารกิจ ทรัพย์สิน และบุคลากรควรจัดทำบัญชีให้แล้วเสร็จและนัดหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มารับโอนพร้อมในวัน เวลาเดียวกัน

7. การถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์การบริหารส่วนตำบล

7.1 ความเป็นมา

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2543, หน้า 28) กล่าวว่า การถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอน การกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ออกใช้บังคับ มีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ เขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ท้องถิ่นภายใน 4 ปี ทั้งนี้ไม่เกิน 10 ปี ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ด้วย มี 31 ประการ ประการหนึ่ง คือมีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติ สมาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 67 (6) กำหนดให้มีหน้าที่ ต้องทำในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้กรมการพัฒนาชุมชนต้องมีการถ่ายโอนงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งรับผิดชอบอยู่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ท้องถิ่นใด

7.2 ความหมายของ “การถ่ายโอนงานพัฒนาเด็ก”

กรมการพัฒนาชุมชน(2542, หน้า 109) กล่าวว่า การถ่ายโอนงานพัฒนาเด็ก หมายถึง การมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรชุมชน รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็ก ภายใต้ ขีดความสามารถ และความพร้อมที่มี ซึ่งสามารถถ่ายโอนงานพัฒนาเด็กทั้งหมด โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อมที่จะรับโอนกิจกรรมทุกกิจกรรมในงานพัฒนาเด็กไปบริหารจัดการ และให้การสนับสนุนงบประมาณเองทั้งหมด มีการกำหนดไว้ในข้อบังคับ งบประมาณรายจ่ายประจำปีของตำบล หรืออาจเป็นการถ่ายโอนงานพัฒนาเด็กบางส่วน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนกิจกรรมในงานพัฒนาเด็กบางกิจกรรมไปบริหารจัดการและให้การสนับสนุนงบประมาณ มีการกำหนดไว้ในข้อบังคับ งบประมาณรายจ่ายประจำปีของตำบล เช่น กิจกรรม ค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก เงินสมทบกองทุน ประกันสังคม อุปกรณ์ การเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งอาจให้การสนับสนุนเต็มจำนวน หรือบางส่วนก็ได้

7.3 แนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้โครงการถ่ายโอน

ในการนี้ กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดแนวทาง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้โครงการถ่ายโอนงานพัฒนาเด็ก ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังคงอยู่ภายใต้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์เดิม ให้ดำเนินการในลักษณะการทำงานแบบสามประสาน ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นศูนย์กลาง มีคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่เลือกมาจากประชาชนเป็นหน่วยงานบริหารจัดการ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นหน่วยกำกับดูแล และสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานทุกด้าน โดยไม่ลงไปบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรงด้วยตนเอง และให้เป็นผู้บริหารงบประมาณในกิจกรรมที่ได้รับการถ่ายโอน ตามกรอบที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด ส่วนเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชน ทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนด้านวิชาการทั้งแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบาทผู้ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน โดยหลักการ “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน” แต่ไม่สงวนสิทธิ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูงมีความพร้อมจะเข้ามาบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเต็มรูปแบบด้วยตนเอง โดยต้องได้รับความยินยอมจากชุมชน ผู้ปกครองเด็ก ตลอดจนประชาชนผู้มีส่วนได้เสียก่อน

7.4 ผลกระทบจากการถ่ายโอนงานพัฒนาเด็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา(2543, หน้า 37-38) กล่าวว่า ผลกระทบจากการถ่ายโอนงานพัฒนาเด็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 นอกจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษี และรายได้อื่นๆ ภายในพื้นที่ของตนแล้ว ยังจะได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐเพิ่มขึ้นอีก โดย

ภายในปี พ.ศ. 2544 และปี พ.ศ. 2549 จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และ 35 ของรายได้รัฐตามลำดับ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นางบประมาณเหล่านี้ไปดำเนินการด้านบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างเพียงพอ ซึ่งตามพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ครอบคลุมการพัฒนาชีวิตของประชาชนเกือบทุกด้าน จึงเป็นเหตุให้กรมการพัฒนาชุมชนต้องถ่ายโอน งบประมาณกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาเด็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้บริหารงบประมาณแทน และจะถูกตัดลดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาชุมชน ทุกด้านลง จึงไม่สามารถเป็นหน่วยให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เช่นเดิม อีกต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มีผู้ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ กรมการพัฒนาชุมชน (2542, หน้า 13) ให้ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 3-6 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเตรียมความพร้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กก่อนเข้าเรียนใน การศึกษาภาคบังคับต่อไป การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการหมู่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาตำบล

กฤษยา ดันติผลาชีวะ (2542, หน้า 19 – 20) ให้ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นที่รับดูแลเด็กเพื่อการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ที่ต้องทำงานกลางวัน โดยศูนย์จะเน้นการเลี้ยงดูแก่เด็กมากกว่าการใช้การศึกษา วัยของเด็กที่รับดูแลจะเริ่มตั้งแต่ วัยทารกเป็นต้นไป หรือรับเฉพาะเด็กเล็ก บริการอาจจัดเฉพาะเวลากลางวัน เรียกว่า ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542, หน้า 29 – 33) ได้ให้ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ศูนย์ที่ให้บริการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 4 ปี เป็นการช่วยเหลือพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 11) ให้ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยประเภทหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

สุพัฒน์ ดาบชัยคำ (2550, หน้า 5) ให้ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลให้การศึกษาแก่เด็กอายุระหว่าง 3-5ปี ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานที่สำหรับเลี้ยงดูเด็กวัยแรกเกิดถึงหกปี เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการด้านร่างกาย

อารมณ์ สังคมและจิตใจ และสติปัญญา เป็นการจัดการศึกษาปฐมวัยประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อุมา สุคนธมาน (2542, หน้า 12) กล่าวถึงความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมุ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กก่อนวัยเรียน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาอย่างถูกต้อง มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นการแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่จะได้มีเวลาในการประกอบอาชีพอย่างเต็มที่ มุ่งส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและช่วยเหลือตนเอง โดยการเผยแพร่วิชาความรู้แผนใหม่แก่ผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะได้ช่วยแก้ไขปัญหาทุกโภชนาการของเด็ก เน้นให้ผู้ปกครองได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาเด็กด้วย

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเด็กในวันนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมองจึงมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและเรียนอย่างเต็มที่ กล่าวเอาไว้ ดังนี้ 1) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่มเข้าเรียนในระบบโรงเรียน 2) วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้น รวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่างๆ 3) สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุกๆ ด้าน 4) พ่อแม่ควรเป็นครูแรกที่มีความสำคัญต่อลูก 5) อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย (2543, หน้า 45) กล่าวว่าความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กระดับปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาได้อย่างเต็มที่ หากไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมในช่วงนี้ อาจจะมีผลทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้าซึ่งจะกระทบต่อความเจริญเติบโตในอนาคต

นุชฤดี ลุ้ยใหม่ (2553, ย่อหน้า 1) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง คือสถานที่ที่ใช้อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย อายุประมาณ 2 – 6 ขวบ ซึ่งที่มาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอดีตเนื่องพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก จึงรวมตัวกันหาสถานที่ และหาผู้ดูแลเด็ก

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสำคัญต่อการพัฒนาการการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปของชั้นเด็กเล็ก

3. จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นักวิชาการกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้มากมาย ดังนี้

กรมการพัฒนาชุมชน (2542, หน้า 24) กล่าวถึงความมุ่งหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ดังนี้ 1) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 2) ส่งเสริมให้ครอบครัว และชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและสิทธิเด็ก 3) ส่งเสริมให้ครอบครัวองค์กรและชุมชนมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก โดยกรมพัฒนาชุมชนมีแผนส่งเสริมสถาบันครอบครัว มีงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก 3 งาน คือ 3.1)งานส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3.2) งานส่งเสริมการพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3.3) งานส่งเสริมกองทุนพัฒนาเด็ก

ประพันธ์ ทองสีด้า (2546, หน้า 17) กล่าวถึงกรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล เพื่อให้เป็นสถานที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 3 – 6 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเตรียมความพร้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กก่อนเข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับต่อไป การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก (กพด.) ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของ กม. อบต./สภาตำบล

กระทรวงสาธารณสุข (2547, หน้า 8-9) กล่าวถึงความคาดหวังของกระทรวงสาธารณสุขที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ ดังนี้ 1) เด็กได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งด้านการดูแลสุขภาพตนเอง และดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ 2) ผู้ดูแลเด็ก ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถดูแลเด็กได้เป็นอย่างดี และมีความก้าวหน้าในอาชีพ 3) ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรม โดยสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง 4) เสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก ครอบครัวและชุมชน 5) เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

ณัฐพร อาทรธรรมคุณ (2547, หน้า 33) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ 2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กทุกๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธี 4) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง 5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถ

ออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง 6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพ

สุชาติ สมสวนจิต (2547, หน้า 15) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1) เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเด็กผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมและได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามความเหมาะสมกับวัย 2) เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของเด็กอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และขยายผลการพัฒนาไปสู่ครอบครัวและชุมชน 3) เพื่อกระตุ้นชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพความพร้อมก่อนเข้าเรียนของเด็ก 4) ส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นรากฐานการพัฒนาเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี 5) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ และประชาชนให้สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ 6) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย

สรุปได้ว่า การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ 2) พัฒนาการความพร้อมของเด็กทุกๆ ด้าน แบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) กระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธี 4) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง 5) แบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง และ 6) ให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพ

4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวม และจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากรและด้านการจัดการ เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้ 2.1) ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ เป็นต้น 2.2) สิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น 2.3) ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น 3) ด้านงานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น 4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงานการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

5. องค์ประกอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย เด็ก ผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการพัฒนาศูนย์ อาคาร/ สถานที่/ สนามเด็กเล่น การจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครององค์กรชุมชนและประชาชน ซึ่งมีผู้กล่าวถึง ดังนี้

กรมการพัฒนาชุมชน (2542, หน้า 24) กล่าวถึง องค์ประกอบในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก คือ 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน และมีความปลอดภัย 2) จำนวนเด็ก เด็กอายุ 3-6 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คน 3) ผู้ดูแลเด็ก (ใหม่) ควรมีคุณสมบัติตามที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด กล่าวคือ 3.1) อายุระหว่าง 15-45 ปี 3.2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาก่อนไม่น้อยกว่า 1 ปี 3.3) มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และไม่เป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง 3.4) มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือหมู่บ้านที่ใกล้เคียง 3.5) มีลักษณะเป็นผู้นำ เสียสละ สุภาพอ่อนโยน รักเด็ก และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ 3.6) มีความสมัครใจเข้ารับการศึกษาอบรมเป็นผู้ดูแลเด็กเล็ก

ประพันธ์ ทองสีคำ (2546, หน้า 18-22) กล่าวถึงองค์ประกอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) เด็ก 1.1) เด็กที่จะเข้ามาได้รับการเลี้ยงดูใน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ควรมีอายุระหว่าง 3 – 6 ปี และควรมีจำนวนอย่างน้อยประมาณ 15 คน จึงจะสามารถจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ 1.2) เด็กที่จะเข้ารับการอบรมเลี้ยงดู ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรืออยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ที่เด็กสามารถเดินทางไป – กลับเองได้ โดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบ 1.3) พ่อแม่ ผู้ปกครองสมัครใจที่จะให้มารับการเลี้ยงดูใน ศพด. 1.4) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กพด.) และผู้ดูแลเด็ก (ผดด.) ได้พิจารณาคัดเลือกให้ได้เข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) 2) ผู้ดูแลเด็ก (ผดด.) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กออกจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ฉะนั้นจึงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและบุคลิกลักษณะที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก 3) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กพด.) คณะกรรมการพัฒนาเด็ก หมายถึง องค์กรของประชาชนที่ทำหน้าที่บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งคัดเลือกมาจากผู้ที่สนใจและมีความสามารถ โดยให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลจัดประชุมผู้ปกครอง และประชาชนในหมู่บ้านในเขตพื้นที่บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้มาประชุมร่วมกันคัดเลือกด้วยวิธีเปิดเผย จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี 4) อาคาร/สถานที่ มีข้อควรคำนึงถึงอาคารสถานที่ 2 ประการ ดังนี้ 4.1) สถานที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบริเวณกว้างขวางพอเหมาะกับจำนวนเด็ก มีรั้วรอบขอบชิด มีความปลอดภัย มีความร่มรื่นคล้ายบ้าน เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจไม่หวาดหวั่นขณะเดียวกันก็ให้เด็กเป็นอิสระ ซึ่งจะเป็นผลต่อความเจริญเติบโตของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ 4.2) ขนาดของอาคารควรมีขนาดที่พอเหมาะกับจำนวนเด็ก สัดส่วนพื้นที่อย่างน้อย 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก 5) การจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 5.1) การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 5.2) การจัดกิจกรรมประจำวัน 5.3) การจัดหาอาหารสำหรับเด็ก และ 5.4) การเล่นเกมของเด็ก 5.5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กรชุมชน และประชาชนในชุมชนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามแนวความคิดการพัฒนาชุมชน ซึ่งการดำเนินงานต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กและองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน คือ 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและประชาชน และ 2) การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน

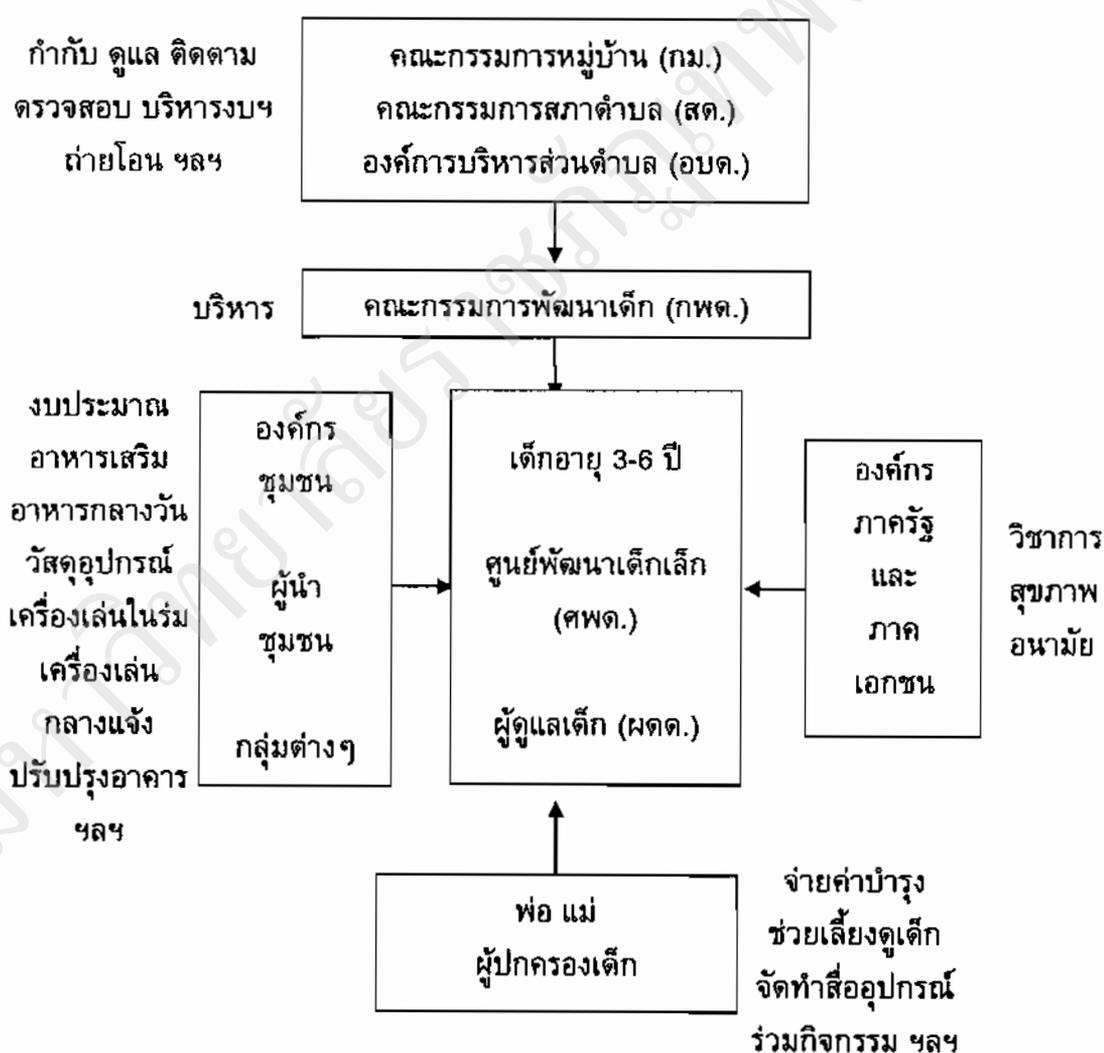
สุชาติ สมสวนจิต (2547, หน้า 16) กล่าวถึง องค์ประกอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่าประกอบด้วย 1) เด็ก 2) ผู้ดูแลเด็ก 3) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) อาคาร/สถานที่/ สนามเด็กเล่น 5) การจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กรชุมชนและประชาชน

การพัฒนาการในช่วงปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวัยต่อๆ ไปของมนุษย์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี และมีคุณภาพ เทศบาลในจังหวัดชลบุรี ในฐานะหน่วยงานปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่จึงต้อง

รับผิดชอบการจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยลักษณะงาน 5 ประเภท ดังนี้ 1) งานบุคลากร 2) งานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 3) งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 4) งานการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนของชุมชน และ 5) งานธุรการการเงิน และพัสดุ การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะบรรลุความสำเร็จเพียงใดย่อมต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการบริหารศูนย์ของผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ

6. โครงสร้างการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบกรมการพัฒนาชุมชนมีโครงสร้างการดำเนินงานตามแผนภูมิภาพ 5

ภาพ 5 โครงสร้างการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน, 2542, หน้า 26.

ตามภาพ 5 โครงสร้างการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำให้ทราบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชนจะมีการดำเนินงานภายใต้การสนับสนุนและการร่วมมือของฝ่ายต่างๆ ได้แก่ มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก (กพด.) ภายใต้การกำกับดูแลติดตามการดำเนินงานสนับสนุนกิจกรรมทุกด้าน โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) สภาบริหารตำบล (สท.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นอกจากนี้ อบต. ยังมีหน้าที่บริหารงบประมาณตามโครงการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยในการบริหารงานของกรมการพัฒนาเด็ก ส่วนที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ได้แก่ เด็กอายุ 3 - 6 ปี ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องคำนึง พัฒนาการที่ดีขึ้นของเด็กเป็นอันดับแรกในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ให้การดูแลเลี้ยงดูเด็ก จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเด็ก ซึ่งต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงดูเด็ก ในการสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชนกลุ่มต่างๆ ผู้ปกครองเด็ก ก็ล้วนมีส่วนเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น โดยภาครัฐ / เอกชน ควรเข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณ สุขภาพอนามัย อาศัยชุมชนผู้นำชุมชนกลุ่มต่างๆ เข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์ และพ่อแม่ผู้ปกครองก็เข้าร่วมดำเนินการจ่ายค่าบำรุง ปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารศูนย์เด็ก เครื่องเล่นกลางแจ้ง ในร่ม และร่วมกิจกรรมที่คณะกรรมการพัฒนาเด็กจัดขึ้น

7. หลักเกณฑ์การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล

กรมการปกครอง(2542, หน้า 4 - 10) กล่าวว่า หลักเกณฑ์การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1.1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มเด็กผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจได้รับการดูแลถูกสุขลักษณะและได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามความเหมาะสมกับวัย 1.2) เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการและขยายผลการพัฒนาไปสู่ครอบครัวและชุมชน 1.3) เพื่อกระตุ้นชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพความพร้อมก่อนเข้าเรียนของเด็ก ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานการพัฒนาเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี 1.4) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ และประชาชนให้สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ 1.5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย ให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้รับความเสมอภาพในด้านการศึกษา 2) การดำเนินการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถดำเนินการได้ 3 แบบ คือ 2.1) รับโอนศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กจากหน่วยงานของกรมการพัฒนาชุมชนโดยยังคงให้ชุมชนเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่กับดูแลคุณภาพ และสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนร่วมเป็นคณะกรรมการในคณะกรรมการบริหารศูนย์ 2.2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นใหม่ และใช้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารศูนย์ทุกอย่างแต่อาจมีข้อเสียในระยะยาวในเรื่องกรอบอัตรากำลัง 2.3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามาบริหารศูนย์เอง โดยอาจสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มสตรี และให้กลุ่มสตรีเป็นผู้ดูแลดำเนินการศูนย์ภายใต้การสนับสนุนและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) องค์ประกอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีดังนี้ เด็ก ผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาคาร สถานที่ สนามเด็กเล่น การจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กรชุมชนและประชาชน 3.1) เด็ก (1.1) เด็กที่เข้ามาได้รับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีอายุระหว่าง 2 – 3 ปี และควรมีอย่างน้อยประมาณ 15 คน (1.2) เด็กที่จะเข้ามารับการอบรมเลี้ยงดู ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรืออยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เด็กสามารถเดินทางไป – กลับ ได้ โดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบ (1.3) พ่อ แม่ ผู้ปกครองสมัครใจที่จะให้มารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (1.4) คณะกรรมการศูนย์และผู้ดูแลเด็ก ได้พิจารณาคัดเลือกให้เข้ามารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3.2) ผู้ดูแลเด็ก คือ ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กออกจากผู้ปกครอง ฉะนั้นจึงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและบุคลิกลักษณะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นอย่างดี 1) หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ดูแลเด็ก (1.1) มีความรู้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือมีประสบการณ์การปฏิบัติงาน(1.2) มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านที่ตั้งศูนย์หรือหมู่บ้านใกล้เคียง (1.3) เป็นชายหรือหญิงอายุระหว่าง 20 – 40 ปี (1.4) มีลักษณะเป็นผู้นำ สุภาพอ่อนโยน มีนิสัยรักเด็กและมีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ (1.5) มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง (1.6) มีความสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ดูแลเด็กและยินดียอมปฏิบัติงานตามนโยบายแนวทางการดำเนินงานและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด 2) บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก(2.1) ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์จัดบริเวณ ทำความสะอาดบริเวณภายนอกและภายในศูนย์ ตลอดจนเตรียมน้ำดื่ม น้ำใช้ให้พร้อม (2.2)ลงเวลาการปฏิบัติงานประจำวัน รับเด็กจากผู้ปกครองทุกเช้า และส่งเด็กทุกเย็น (2.3) ให้เด็กเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ ตรวจความสะอาดร่างกายทุกวัน (2.4) อบรมเลี้ยงดูเด็กตามตารางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ (2.5) จัดเตรียมและผลิตสื่อการเรียนการสอน บันทึกการสอนและการบันทึกประจำวันตัวเด็ก และศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (2.6) จัดทำทะเบียน สื่อ อุปกรณ์ โดยระบุรายการจำนวน วัน เดือน ปี ที่ได้รับมาและจากผู้ให้การสนับสนุน (2.7) ร่วมประชุมกับคณะกรรมการและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาเด็ก (2.8) เผยแพร่การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2.9) จัดทำบัญชีแสดงรายการ

อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาหารเสริม และเป็นคณะกรรมการตรวจรับอาหารดังกล่าว 3.3) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหรือองค์กรชุมชน (ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามาบริหารศูนย์เอง) 1) คัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์ ปรับปรุงดูแลรักษาอาหารสถานที่ให้เหมาะสมกับการพัฒนาเด็ก 2) ควบคุม ดูแล และให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก 3) จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องเล่นและวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) บริหารและจัดการด้านการเงินของศูนย์และติดตามดูแลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ 5) พิจารณาคัดเลือกเด็กเข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) ส่งเสริมและเผยแพร่กิจกรรมของศูนย์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง องค์กรชุมชนและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3.4) อาคาร / สถานที่ ประกอบด้วย 1) สถานที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบริเวณกว้างขวางพอเหมาะ กับจำนวนเด็ก มีรั้วรอบขอบชิด มีความปลอดภัย มีความร่มรื่นคล้ายบ้าน เพื่อให้เด็กเกิด ความอบอุ่นใจ ไม่ว่าเหว ขณะเดียวกันก็ให้เด็กเป็นอิสระ ซึ่งจะเป็นผลต่อความเจริญเติบโตของ เด็กทั้งร่างกายและจิตใจ 2) ขนาดของอาคาร ควรมีสัดส่วนพื้นที่อย่างน้อย 2 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน โปร่ง แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก 3) จัดให้มีบริเวณสนามเด็กเล่น ที่มีบริเวณให้เด็กทำกิจกรรมกลางแจ้ง 3.5) การจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดูเด็กการจัดบริเวณห้องเรียนบริเวณที่ใช้เรียนจะมีโต๊ะหรือไม่มีก็ได้ อาจใช้เสื่อปูให้เด็กนั่ง โต๊ะเก้าอี้ควรเคลื่อนย้ายได้ง่ายและควรเปลี่ยนที่บ่อยๆ เพราะมีนิสัยเบื่อง่าย โต๊ะควรมีขนาดความยาว 120 ซม. กว้าง 60 ซม. เก้าอี้สูง 25 ซม. (1.1) การจัดแบ่งมุมต่างๆ สำหรับเด็ก การจัดมุมต่างๆ ภายในบริเวณที่ใช้เป็นสถานที่เรียนนั้นสำคัญมาก เพราะเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่จัดไว้ เช่น มุมดนตรี มุมวิทยาศาสตร์ มุมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุมศิลปะ ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้เด็กมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กอย่างน้อยจะต้องมี 3 กิจกรรมขึ้นไป คือ ธรรมชาติศึกษา สังคมศึกษา และของเล่นสำหรับเด็ก (1.2) การแบ่งกลุ่มเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น ถ้าเด็กมีอายุต่างกันมากหรือมีความสามารถต่างกัน ผู้ดูแลเด็กจะต้องแบ่งกลุ่มเด็กเพื่อสะดวกในการเลี้ยงดู โดยอาจแบ่งตามอายุหรือแบ่งตามความสามารถของเด็กได้ 2) การจัดกิจกรรมประจำวัน ผู้ดูแลควรจัดช่วงเวลาให้เด็กได้ดำเนินกิจกรรมประจำวัน โดยกิจกรรมประจำวัน สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม 3) การจัดอาหารสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยที่ต้องได้รับความเอาใจใส่ ในเรื่องการให้อาหารมาก โดยเฉพาะเด็กวัย 3 – 6 เป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตทั้งร่างกาย จิตใจและสมองสูง อาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในเรื่องนี้เป็นอย่างดี เด็กในชนบทส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องอาหารเสริมเท่าที่ควร จึงทำให้เป็นโรคขาดสารอาหาร ซึ่งมีผลต่อความเจริญเติบโตของร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความต้านทานโรคต่ำ ผู้ดูแลเด็กจึงต้องเอาใจใส่เรื่องอาหารของเด็กให้มาก ต้องคำนึงถึงคุณค่าทางอาหารความนิยมในการรับประทานอาหารของเด็ก ต้นทุนการใช้จ่าย

ความยากง่ายในการปรับปรุงและการจัดรายการอาหารที่สอดคล้องตามฤดูกาลหรือท้องถิ่น 4) การเล่นของเล่น การเล่นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตเด็กเพราะนอกจากจะทำให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังทำให้เด็กเจริญเติบโต กล้ามเนื้อทุกส่วนได้เคลื่อนไหว แข็งแรงสมบูรณ์และประสานสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจึงควรใช้การเล่นเป็นสื่อชักจูงให้เด็กสนใจและอยากทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจ ผู้ดูแลเด็กจึงต้องคอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดคอยแนะนำให้เด็กเล่นอย่างถูกวิธี เด็กจึงจะปลอดภัยและได้รับประโยชน์จากการเล่นมากที่สุด ฉะนั้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง ควรจัดให้มีทั้งเครื่องเล่นในร่มและเครื่องเล่นกลางแจ้ง โดยเครื่องเล่นอาจเป็นเครื่องเล่นที่จัดทำขึ้นเองโดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองจัดทำขึ้น 3.6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กรชุมชนและประชาชนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กรชุมชน และประชาชน ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้ 1) ผู้ปกครองเด็ก ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้ (1.1) การเลี้ยงดูและอบรมเด็ก ควรผลัดเปลี่ยนกันมาร่วมเลี้ยงดูอบรม และศึกษาวิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง เพื่อช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กและนำความรู้ไปใช้ชีวิตประจำวัน (1.2) หมั่นติดต่อกับผู้ดูแลเด็กเพื่อทราบพฤติกรรมของเด็กที่ควรปรับปรุงแก้ไข (1.3) ใช้เวลาว่างช่วยเหลือศูนย์ฯ เช่น ปลูกผักสวนครัว เพื่อใช้ประกอบอาหารสำหรับเด็ก ซ่อมแซม ตกแต่ง ทำความสะอาดศูนย์ฯ เป็นต้น (1.4) ช่วยเตรียมอาหารสำหรับเด็ก รับ - ส่ง เด็ก (1.5) จ่ายค่าตอบแทนศูนย์ฯ ตามข้อตกลง (1.6) การจัดหา ดูแลรักษา และซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องเล่นของเด็ก 2) องค์กรชุมชน และประชาชน องค์กรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น กรรมการหมู่บ้าน องค์กรการบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล คณะกรรมการเยาวชนตำบล กลุ่มแม่บ้านกลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน สามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ เช่น (2.1) การสนับสนุนงบประมาณ ที่ดิน วัสดุ ในการจัดตั้งศูนย์ฯ (2.2) สนับสนุนการเลี้ยงดูเด็ก อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) (2.3) ซ่อมแซม ปรับปรุง ศูนย์ฯ และอุปกรณ์เครื่องเล่นประจำศูนย์ฯ (2.4) ช่วยรณรงค์หาเงินสมทบการดำเนินงานของศูนย์ฯ เนื่องในโอกาสต่างๆ

การมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2541, หน้า 14 - 15) ได้กำหนดไว้ว่าให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการใดๆ ขึ้นอยู่กับประชาชนในชุมชนนั้น

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมนั้น นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540, หน้า 12) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวของประชาชนเอง

ประจวบ สือประสาร (2542, หน้า 23) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อให้สะท้อนถึงความคิดเห็นของตนเองหรือเพื่อให้สนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบันระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา

อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ (2544, หน้า 38) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่บุคคล ชุมชนได้มีบทบาทหรือพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมเสียสละเวลา แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ และอื่นๆ

ศุภลักษณ์ สูงนารถ (2550, หน้า 18) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มบุคคล ที่มีความคิดเห็นตรงกันที่เข้ามาร่วมคิด ร่วมริเริ่ม ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมชื่นชม ร่วมประเมินผลและร่วมรายงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้

รีดเดอร์ (Reeder, 1974, p. 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าการมีส่วนร่วมหมายถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

เออร์วิน (Erwin, 1976, p. 45) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเองร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ความชำนาญ ร่วมกับการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

หวัง (Whang, 1981, pp. 91 – 92) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่ม เพื่อจะได้สะท้อนถึงความคิดเห็นของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังคน หรือทรัพยากรต่อสถาบันและระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของเขา

เดวิส, และนิวสตรอม (Davis, & Newstrom, 1989, p. 232) ให้นิยามของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลผูกพันตัวเองเข้ากับกลุ่มด้วยความสมัครใจ เพื่อให้ได้มีส่วนร่วม และมีส่วนช่วย รวมทั้งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายที่นักวิชาการทั้งหลายกล่าวไว้ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือองค์กรคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ไม่ว่าเป็นการเริ่มคิดวางแผนหรือการดำเนินการ ตลอดจนการประเมินผลที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งร่วมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัตินั้นด้วย ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร องค์กรคณะบุคคล

2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

อัจฉรา สังข์สุวรรณ (2540, หน้า 485) กล่าวถึงลักษณะของการทำงาน ร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเหมาะสม และเป็นความต้องการของกลุ่มการติดต่อสื่อสารชัดเจนและเป็นการติดต่อสื่อสารแบบสองทางสมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ผู้นำมีความเป็นผู้นำ และใช้ภาวะผู้นำให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของทีม การตัดสินใจต้องมาจากการตัดสินใจร่วมกัน การบริหารความขัดแย้งเป็นไปอย่างเหมาะสมและสมาชิกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก, หน้า 9) ได้พิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้กำหนดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

“ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในทุกกระดับมากขึ้น โดยกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ชุมชน สามารถกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ภายใต้การกำหนดโครงสร้างและมาตรฐานทางคุณภาพของหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ”

อนันต์ ฉัตรศรีทธา (2541, หน้า 48 - 49) กล่าวถึงลักษณะการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ต้องประกอบด้วย การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและทุกคนเข้าใจตรงกัน บรรยากาศเป็นกันเอง การสื่อสารแบบเปิด สมาชิกมีส่วนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกมีส่วนช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีการกระจายความเป็นผู้นำ และมีการประเมินตนเองทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 154 - 156) ได้สรุปหลักการสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม (participation or collaboration or involvement) ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

สุรพล พุฒคำ (2544, หน้า 56) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นวิธีการบริการที่ต้องการให้งานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญไปที่ผู้ร่วมงาน โดยมุ่งหวังว่าถ้าพฤติกรรมของผู้ร่วมงานมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้ว ก็จะทำให้ผลงานที่ผลิตออกมามีคุณภาพ ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังกล่าวก็คือวัตถุประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั่นเอง

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9 - 10) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การ ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องที่ว่านี้ หากมีการตัดสินใจ

ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้วจะเป็นผลให้เกิดข้อผูกพัน หรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกันจะมีความสัมพันธ์กันโดยมีส่วนร่วม ความเกี่ยวข้องผูกพันและข้อผูกมัดหรือตกลงใจร่วมกัน จะทำให้มีประโยชน์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้อีกมากกว่าการคิดเพียงอย่างเดียว 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถใช้ทดสอบว่า สิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชารู้หรือไม่ 3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่าสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถ และทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

ถวิล มาตรฐาน (2545, หน้า 195) สรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์หลายประการคือ 1) การมีส่วนร่วม เป็นการระดมสรรพกำลังจากทรัพยากรมนุษย์ สามารถนำเอาประสบการณ์ความรู้และทักษะของแต่ละคนมาใช้ในการวางแผนทำให้ได้แผนงานที่ดีสมบูรณ์ขึ้น และการนำไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้ดีขึ้น เช่นเดียวกัน 2) การมีส่วนร่วมทำให้คุณภาพการตัดสินใจสูงขึ้นและทำให้ได้แผนงานที่เกิดจากหลายๆทัศนะและหลากหลายผู้ชำนาญการ/ผู้เชี่ยวชาญ 3) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดพันธสัญญาพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ ตลอดจนช่วยให้เกิดการสนับสนุนในการนำไปปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในผลลัพธ์ 4) การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการตัดสินใจเป็นมรรควิธีหนึ่งในการพัฒนาหรือเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในทีมงานและสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวในองค์กร 5) การมีส่วนร่วมในการบริหารเปิดโอกาสให้แต่ละคน กลุ่มบุคคล เพิ่มพูนประสบการณ์ในวิชาชีพและเสาะแสวงหาแนวทางพัฒนาวิชาชีพของตนเอง 6) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ เป็นการเปิดโอกาสอันยิ่งใหญ่สำหรับโรงเรียนที่จะลดการต่อต้าน และปรับเปลี่ยนไปสู่แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ 7) การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นความชอบธรรมหรือเป็นสิทธิของผู้ร่วมงานทุกคน

สุรัชย์ เทียนขาว (2545, หน้า 18) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ 1) การสนับสนุนทรัพยากรคือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงานหรือการร่วมทำกิจกรรมได้แก่ การเข้าร่วมในการวางแผน ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ร่วมการดำเนินการร่วม การติดตามและร่วมการประเมินผล 2) อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วมคือ เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม

เพียงบางส่วน เพราะส่วนมากแล้ว ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ จึงเกิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) แก่ประชาชนขึ้น

สวัณน์ เงินฉ่ำ (2545, หน้า 18 - 19) กล่าวว่า การบริหารยุคใหม่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องลักษณะการมีส่วนร่วมนั้นอาจเป็นการร่วมในรูปของคณะกรรมการหรือร่วมแสดงความคิดเห็น เรียกร้องสนับสนุนด้วยในแง่นี้การมีส่วนร่วมจึงอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) การมีส่วนร่วมจากภายนอกหมายถึง การมีส่วนร่วมจากบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรมิได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆของเขตพื้นที่การศึกษา 2) การมีส่วนร่วมจากภายในหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมดำเนินการตามกิจกรรมของเขตพื้นที่การศึกษา โดยร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆ

ปาร์คเกอร์ (Parker, 1990, p.33) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ มีความมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเป็นกันเอง การมีส่วนร่วมการมีศิลปะในการฟังการใช้ความไม่ลงรอยให้เกิดคุณค่า การใช้มติเอกฉันท์ การสื่อสารแบบเปิด ขอบเขตและการกำหนดงานไว้ชัดเจน การมีภาวะผู้นำร่วม การมีความสัมพันธ์กับภายนอก ความหลากหลายรูปแบบในการปฏิบัติและมีการประเมินตนเอง

จากสาระความสำคัญข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การ ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องที่ว่านี้ หากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้วจะเป็นผลให้เกิดข้อผูกพัน หรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกันจะมีความสัมพันธ์กันโดยมีส่วนร่วม ความเกี่ยวข้องผูกพันและข้อผูกมัดหรือตกลงใจร่วมกัน จะทำให้มีประโยชน์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3. แนวคิดของการมีส่วนร่วม

สมภพ คชินชนานันท์ (2541, หน้า 15 - 16) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (representative) คือเน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำและถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี การมีส่วนร่วมตามทฤษฎีนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้ตาม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง ได้แก่ บรรดาผู้นำต่างๆที่เสนอตัวรับสมัครเข้ามาเลือกตั้ง 2) ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participation democracy) คือเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย และยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นคือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541, หน้า 12) ได้เสนอแนวคิดว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารยังจะช่วยทำให้ฝ่ายปฏิบัติกับผู้บริหารมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันถ้าเจ้าหน้าที่ยอมรับ

เป้าหมายขององค์การมาเป็นเป้าหมายของตนเองแล้ว ก็จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จมากเท่านั้น เพราะบรรยากาศในการทำงานจะเกิดความสามัคคีมีความปรองดอง มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความเป็นระเบียบ สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพลัง

สุเมธดา พรหมบุญ และคนอื่นๆ (2541, หน้า 9) เสนอยุทธวิธีสอนเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 ยุทธวิธี แต่ละยุทธวิธีมี 5 องค์ประกอบดังนี้ ยุทธวิธีที่ 1) วิธีสอนแบบดาว 5 แฉก การทำงานเป็นกลุ่ม การตั้งคำถามให้เด็กคิด การให้เด็กทำกิจกรรมและสร้างผลงาน การสร้างจินตนาการโดยเสริมด้วยสื่อต่างๆและการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ยุทธวิธีที่ 2) การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้ ปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อช่วยสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่บ้าน ร่วมมือกับผู้ปกครองดูแลสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกบ้าน และนอกโรงเรียน ยุทธวิธีที่ 3) การแนะแนวและจิตวิทยา เป็นการทำงานร่วมกันของกัลยาณมิตร 5 กลุ่ม โดยประสานระหว่าง ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูแนะแนว และนักจิตวิทยา ยุทธวิธีที่ 4) การประเมินผล โดยใช้ 5 กระบวนการ คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน การประเมินผลจากการติดตามกระบวนการทำงานของเด็ก การประเมินผลจากการพัฒนาการลักษณะนิสัยของเด็ก การประเมินจากข้อสอบมาตรฐานเพื่อวัดความสามารถพิเศษด้านต่างๆของเด็ก

เข็มเพชร แก่นสา (2543, หน้า 51) ได้นำแนวคิดของโคเฮนและฮัฟฮอฟผนวกกับแนวคิดของนักวิชาการไทย โดยเห็นว่าควรจำแนกกระบวนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1) การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ ขั้นที่ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานและกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ ขั้นที่ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นที่ที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือโดยบริหารงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ขั้นที่ 4) การมีส่วนร่วมในด้านประเมินผลโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

สุรัชย์ เทียนขาว (2545, หน้า 21) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 ขั้นตอนเท่านั้น คือ ขั้นที่ 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน ร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้ง

จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ชั้นที่ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะใช้ ชั้นที่ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญทำให้นักลที่เกี่ยวข้องกับองค์กร หรือบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร เกิดความรู้สึกผูกพัน เป็นการสร้างความเชื่อถือในคุณภาพขององค์กร และความมั่นใจให้ประชาชนหรือบุคคล เพื่อประโยชน์ของชุมชน

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

สำหรับของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540, หน้า 14) ได้นำเสนอการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ 11 ลักษณะ โดยมีแนวความคิดในการมีส่วนร่วมนอกเหนือจากกรอบแนวคิดของ ดุสเซลดอร์ฟ และแนวคิดของบัญญัติ แก้วส่อง ได้แก่ การมีส่วนร่วมที่จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม ดังนั้น จึงใช้เกณฑ์ในการแบ่ง 11 เกณฑ์ โดย 2 เกณฑ์แรกเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากเกณฑ์ของดุสเซลดอร์ฟ ส่วน 9 เกณฑ์หลัง เป็นแนวคิดที่ดุสเซลดอร์ฟ เสนอไว้ ดังนี้ 1) การจำแนกตามกิจกรรมที่เข้าร่วม 2) การจำแนกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 3) การจำแนกตามระดับความสมัครใจ 4) การจำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม 5) การจำแนกตามความเข้มของการมีส่วนร่วม 6) การจำแนกตามความถี่ของการมีส่วนร่วม 7) การจำแนกตามระดับของประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม 8) การจำแนกตามพิสัยของกิจกรรม 9) การจำแนกตามระดับขององค์กร 10) การจำแนกตามประเภทของผู้เข้าร่วม และ 11) การจำแนกตามลักษณะของการวางแผน

ทัศนาศ แสงศักดิ์ (2542, หน้า 71 - 80) กล่าวถึงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพพระยะสันช่วงอุตสาหกรรม พบว่ามี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนจัดฝึกอาชีพ 2.) การประสานงานจัดฝึกอาชีพ 3) การติดตามงานจัดฝึกอาชีพ 4) การประเมินผลการจัดฝึกอาชีพ 5) การรายงานการจัดฝึกอาชีพ

เบญจพล รอดสวัสดิ์ (2542, หน้า 18) ได้ศึกษาแนวคิดของ ลี เจ แคร์รี่ (Lee J. Cary) ซึ่งแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 5 รูปแบบคือ 1) เป็นสมาชิก (membership) 2) ผู้เข้าประชุม (attendance at meeting) 3) ผู้บริจาคเงิน (financial contribution) 4) เป็นกรรมการ (membership on committees) 5) เป็นประธาน (position of leadership)

จรรยาพร ทรนิทร์ (2544, หน้า 13) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าควรมีลักษณะดังนี้ 1) ร่วมค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาและจะจัดลำดับความสำคัญ 2) การร่วมกันวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายระยะเวลาและเงื่อนไขต่าง ๆ 3) การตัดสินใจการแก้ปัญหาจะต้องทำอย่างไร และใครเป็นผู้ลงมือทำ 4) การระดมทรัพยากร จะหาเงินและวัสดุมาใช้ทำงานได้จากที่ไหน 5) การบริหาร ร่วมรับผิดชอบผลการกระทำ 6) การติดตามประเมินผล เป็นการแก้ไขจุดบกพร่อง

ของงาน นอกจากนี้ยังต้องให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จึงจะทำให้การทำงานร่วมกันประสบผลสำเร็จ

อาภาพรพรรณ สุสันหกนก (2544, หน้า 12) ได้ศึกษารายละเอียดของกรมพัฒนาชุมชน ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน 17 ลักษณะ คือ 1) การตัดสินใจดำเนินงาน 2) การตัดสินใจใช้ทรัพยากร 3) การออกความเห็นและให้ข้อเสนอแนะ 4) การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 5) การคิดหาวิธีในการแก้ปัญหา 6) การวางแผน 7) การประชุม 8) กิจกรรมกลุ่ม 9) การสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา 10) การเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน 11) การเป็นสมาชิก 12) การเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์ 13) การดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้ 14) การลงทุนหรือบริจาคเงิน / ทรัพย์สิน 15) ออกแรง หรือสละแรงงาน 16) การออกวัสดุอุปกรณ์ 17) การดูแล รักษา ติดตาม หรือประเมินผลจากการศึกษาลักษณะหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น แม้จะมีความแตกต่างกันไปบ้างตามลักษณะของกิจกรรมที่มีส่วนร่วม หรือความเกี่ยวพันของผู้มีส่วนร่วม แต่ก็มีความสอดคล้องในแนวเดียวกันว่า การมีส่วนร่วมมีทั้งการมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม ในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสังเคราะห์ให้เห็นได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในระดับที่น้อยที่สุด เพราะเป็นเพียงการร่วมรับรู้ ในกิจกรรมที่องค์กรนั้นดำเนินการอยู่ แต่ไม่ได้เข้าไปร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบต่อกิจกรรมหรือผลประโยชน์ของการกระทำภายในองค์กรใดๆ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือร่วมทำ เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เพราะเป็นเพียงเข้าไปร่วมทำหรือดำเนินกิจกรรม / โครงการขององค์กร โดยที่ไม่มีส่วนในการคิด การวางแผน หรือรับรู้อย่างละเอียดของกิจกรรมแต่อย่างใด ความผูกพันรับผิดชอบจึงไม่เกิดขึ้นในลักษณะการมีส่วนร่วมแบบนี้มากนัก 3) การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในระดับที่สำคัญที่สุด เพราะการมีส่วนร่วมลักษณะนี้บ่งชี้ว่าประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล ตลอดจนทั้งร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการคิดและการตัดสินใจนั้น

อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969, p. 216) มีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (participation ladder) 8 ขั้น คือ 1) ขั้นถูกจัดกระทำ 2) ขั้นบำบัดรักษา 3) ขั้นรับฟังข่าวสาร 4) ขั้นปรึกษาหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน 5) ขั้นปลอบใจ 6) ขั้นเป็นหุ้นส่วน 7) ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน และ 8) ขั้นควบคุมโดยประชาชนการแบ่งเช่นนี้สามารถวัดได้อย่างละเอียดและครอบคลุม แต่ก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเนื่องจากการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับ มีความคาบเกี่ยวกัน อย่างไรก็ตาม อาร์นสไตน์เองได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทั้ง 6 ขั้นของตนเอง ให้เป็น 3 ขั้นใหญ่ ดังนี้ ภาพประกอบต่อไปนี้

ชั้นควบคุมโดยประชาชน (citizen control)	การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน (degree of citizen)
ชั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated power)	
ชั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership)	การมีส่วนร่วมระดับพิธี (degree of tokenism or partial participation)
ชั้นปลอบใจ (placation)	
ชั้นที่ปรึกษา (consultation)	
ชั้นรับฟังข่าวสาร (informing)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม (pseudo – participation or non - participation)
ชั้นบำบัดรักษา (therapy)	
ชั้นถูกจัดกระทำ (manipulation)	

ภาพ 6 บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ชั้น

1. ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (pseudo – participation) หรือไม่มีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 หมายถึง ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

2. ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (partial participation) เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมในชั้นที่ 3-5 หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น แต่อำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ที่บุคคลอื่น

3. ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (genuine participation) เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชนซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากโดยพัฒนามาจากชั้นที่ 6,7 จนถึงชั้นที่ 8 ควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

ซาดีด, และปรินส์ (Shadid, & Prins, 1982, p. 356) เห็นว่าแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุดคือ แนวคิดของ โคเฮนและอัทซอพ ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนหรือ

กระบวนการมีส่วนร่วมออกเป็น เรื่องของการตัดสินใจ (decision making) การดำเนินการ (implementation) ผลประโยชน์ (benefits) และการประเมินผล (evaluation) ดังมีรายละเอียด ดังนี้ ชั้นที่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกที่สุดจะต้องทำก็คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเริ่มต้นเป็นการตัดสินใจในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ชั้นที่ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้กับโครงการได้บ้างและทำโดย วิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การดำเนินงานประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ ชั้นที่ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญ ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบของโครงการ จะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นลักษณะของพฤติกรรมของประชาชนที่แสดงออกทางการเมืองทั้งโดยตรง เช่น การรับสมัครเลือกตั้ง และโดยอ้อม เช่น การใช้สิทธิของตนเข้าในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบอิสระ แบบปกติ แบบก้าวหน้าหรือการปลุกระดม ทั้งมีการใช้วาจาและลายลักษณ์อักษรเพื่อให้มีอิทธิพลต่อผู้นำในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการควบคุมพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งประชาชนอาจใช้สิทธิของตนตามกฎหมายที่กำหนดในการระดมเรียกคืนอำนาจ ริเริ่มเสนอแนะ ประชาวิจารณ์ และประชามติซึ่งจรรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการ และด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านบุคลากร

1.1 ความหมายด้านบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 7) ให้ความหมายว่าด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้ได้บุคลากรมาปฏิบัติงานตามความต้องการ และปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมตั้งแต่ การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนอัตรากำลัง การกำหนดค่าตอบแทน การสรรหา บรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การสร้างขวัญกำลังใจ การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากหน่วยงาน

สวัณน์ เงินน้ำ (2545, หน้า 53) ให้ความหมายของด้านบุคลากรไว้ว่า หมายถึงกระบวนการบริหารเกี่ยวกับ บุคคลขององค์กร ตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การรับเข้าทำงาน การมอบหมาย และกำกับดูแลให้ทำงานได้ตามที่กำหนด การตอบแทนผลการทำงาน การประเมินผล และพัฒนาการควบคุมให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย และการให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงาน

บุญเกิด ทองรัตน์ (2547, หน้า 68) ให้ความหมายของด้านบุคลากรว่า หมายถึง งานบุคลากรหรือบุคคลในสถานศึกษา เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ รวมทั้งการพิจารณาและนำเสนอการเลื่อนตำแหน่ง ส่งเสริมและการดำเนินการทางวินัย วางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน และดูแลผลประโยชน์ของบุคลากร

มานิต ไตเผือก (2549, หน้า 64) ให้ความหมายของด้านบุคลากรว่า หมายถึง การบริหารบุคลากรและบุคคลในสถานศึกษา เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ รวมทั้งการพิจารณาและนำเสนอการเลื่อนตำแหน่ง ส่งเสริมและดำเนินการทางวินัย วางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานและการดูแลผลประโยชน์ของบุคลากร เพราะจะเป็นผลต่อความสำเร็จของงาน กล่าวคือ ความสำเร็จของการปฏิบัติงานจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญคือ ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน หน่วยงานก็จะมีประสิทธิภาพ

แคสแต็ตเตอร์ (Casterter, 1992, p.10) กล่าวว่า บุคลากร หมายถึง การที่องค์กรได้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับบุคลากร ซึ่งมีผลทำให้เกิดการปรับปรุงที่ดีการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลในองค์กร

นิโกร (Nigro, 1985, p.101) กล่าวว่า บุคลากร หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน การวางแผน การวางระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาได้ใช้ประโยชน์และการบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรด้านมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและปริมาณเพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์

โอเวนส์, และสทินฮอฟฟ์ (Owens, & Stienhoff, 1979, p.16) กล่าวว่า บุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงานเพื่อให้ได้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการและเพื่อให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมตั้งแต่การหาบุคคลมาปฏิบัติงาน การบรรจุแต่งตั้งจนกระทั่งการให้บุคคลพ้นจากหน่วยงาน

ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ด้านบุคลากร หมายถึง งานเกี่ยวกับบุคลากร เริ่มตั้งแต่ การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร และการบรรจุแต่งตั้ง การจัดทำระเบียบประวัติบุคลากร การปกครองบังคับบัญชา การกำหนดเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน การเสริมสร้างประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพ้นจากตำแหน่ง เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของด้านบุคลากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2540, หน้า 7) กล่าวว่า บุคลากร เป็นปัจจัยที่สำคัญของการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการศึกษา ในกระบวนการบริหารจึงได้กำหนดให้การบริหารงานด้านบุคลากร เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถดึงดูดและบำรุงรักษาคนดี มีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานให้มากที่สุด และนานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ การจะทำเช่นนี้ได้หน่วยงานจะต้องมีการบริหารงานบุคลากรที่ดีเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงาน

พยอม วงศ์สารศรี (2542, หน้า 5) ให้ความสำคัญของด้านบุคลากร มีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ช่วยพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญเติบโต เพราะการบริหารงานบุคลากรเป็นสื่อกลางในการทำงานในองค์กร การเมื่อองค์กรได้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนายิ่งขึ้น 2) ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ปฏิบัติงาน 3) ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ ถ้าการบริหารงานบุคลากรดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กร และผู้ปฏิบัติงานทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความสุข

ธงชัย สันติวงษ์ (2546, หน้า 9) ให้ความสำคัญของบุคลากรว่า การบริหารบุคลากรเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของหน้าที่ทางด้านการบริการงานบุคลากรและยังเป็นรากฐานที่เกี่ยวข้องไปในงานทุกด้านขององค์กร ซึ่งย่อมถือว่า การบริหารงานบุคลากรไม่ควรจะเป็นเพียงการบริหารเกี่ยวกับคนของหัวหน้างาน หรือไม่ควรเป็นเพียงงานด้านบุคลากรที่มอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของแผนกใดแผนกหนึ่งเท่านั้น

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2546, หน้า 2) กล่าวถึงความสำคัญของด้านบุคลากรว่า การบริหารงานบุคลากรที่ดีจะช่วยให้องค์กรมั่นคง และเจริญเติบโต ซึ่งเป็นผลจากการได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานกับองค์กร ช่วยให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานกับองค์กร มีขวัญและกำลังใจที่ดี เกิดความจงรักภักดีในองค์กร และลดความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับองค์กร ส่งผลให้ส่วนรวมมีความสุข

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ด้านบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหารงานทุกประเภท ในกระบวนการบริหารจึงได้กำหนดให้การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถดึงดูด และบำรุงรักษาคนดีมีความรู้ความสามารถในหน่วยงานให้มากที่สุดและนานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ

1.3 ขอบข่ายของด้านบุคลากร

อาคม จันทสุนทร, และคนอื่นๆ (2540, หน้า 223) กำหนดขอบข่ายงานบุคคลออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) การแสวงหาบุคลากรการเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าเลือกได้คนดีก็นับว่าดีไป ถ้าได้คนไม่ดีหรือทำงานไม่เป็น ไม่มีความรู้พอที่จะทำงานหรือไม่สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อองค์กร ฉะนั้นในการสรรหาบุคคลเข้ามาทำงานในโรงเรียนควรมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (1.1) เลือกคนดี (1.2) เลือกคนที่เหมาะกับงาน (2) การบำรุงรักษาบุคลากร เมื่อได้บุคลากรมาแล้วก็ต้องบำรุงรักษาให้บุคลากรอยู่ในโรงเรียนให้นานที่สุด และตลอดเวลาที่อยู่ก็ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด การที่คนจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดนั้น ต้องอาศัยแรงจูงใจหลายอย่าง เช่น (2.1) สิ่งจูงใจเป็นวัตถุ ได้แก่ เงินและสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ (2.2) สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาส เช่น โอกาสที่จะมีชื่อเสียงดีเด่น เกียรติยศ มีอำนาจ ได้ตำแหน่งสูงขึ้น (2.3) สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพการทำงานซึ่งอาศัยวัตถุเป็นหลักเช่นให้ที่นั้งทำงานดีมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น พัดลม พิมพ์ติดเป็นส่วนตัว (2.4) สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพการทำงานซึ่งไม่เกี่ยวกับวัตถุ เช่น บรรยากาศในโรงเรียน น่าอยู่ ทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา (2.5) ควรจูงใจสร้างความรู้สึกให้เกิดกับครูทั้งหลาย (2.6) การสร้างขวัญที่ดีให้แก่ผู้ร่วมงานให้เกิดความรู้สึกว่าอยู่ในโรงเรียนด้วยความอบอุ่น ได้รับความยุติธรรม มีความสนุกเพลิดเพลินอยู่กับงาน รู้สึกว่ามีอนาคตแจ่มใส 3) การพัฒนาบุคลากร คือ กรรมวิธีในอันที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และทำที่ต่างๆ 4) การให้พ้นจากงาน การให้บุคลากรที่ทำงานไม่ได้ผล ขาดประสิทธิภาพในการปรับปรุงงานตนเอง ให้พ้นจากหน้าที่ไปเป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับในต่างประเทศ แต่ในสังคมไทยเป็นเรื่องยากสลับซับซ้อนมาก ยิ่งเป็นข้าราชการด้วยแล้วเมื่อไม่มีความผิดอะไรก็จะให้บุคคลพ้นไปเสียจากตำแหน่งนั้นย่อมทำได้ยากมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 16 - 17) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ.2539 โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของสถานศึกษา 4) รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ 6) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานของสถานศึกษา

อลงกรณ์ คำแปงตัน (2547, หน้า 117) กล่าวถึงขอบข่ายของด้านบุคลากรไว้ ดังนี้ 1) การสร้างเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษและโครงการเรียนร่วมของบุคลากร 2) การคัดเลือกสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถด้านการศึกษาพิเศษเพื่อปฏิบัติงานได้อย่างเพียงพอและ

เหมาะสม 3) การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม และ 5) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับเงินค่าตอบแทน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549, หน้า 34 - 40) ได้กำหนดขอบข่ายของงานบุคลากร ประกอบด้วย งานบุคลากรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ มีแนวทางการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนคือ 1) การจัดทำแผนงานโครงการเกี่ยวกับบุคลากร 2) การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน 3) การสร้างและบำรุงขวัญบุคลากร

มานิต โดเผือก (2549, หน้า 70) ได้กำหนดขอบข่ายของงานบุคลากร ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย 5) การออกจากราชการ

ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขอบข่ายของด้านบุคลากร เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนงานและโครงการเกี่ยวกับบุคลากรในด้านการจัดอัตรากำลัง การสรรหา การโอนย้าย การกำหนดเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน การจัดทำประวัติ การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครูหรือบุคลากรและการพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งครูหรือบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ต่างๆให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพดังนั้น ผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลพบุรี ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านงานบุคลากร ประกอบด้วย การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน จัดบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน จัดบุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด ให้ข้อเสนอแนะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างขวัญ กำลังใจของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอแนะเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้ดูแลเด็ก และ ให้ข้อเสนอแนะการแต่งตั้งบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติงานต่างๆให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

2. ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม

2.1 ความหมายของด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม

ยุพาทิ รัชดาพรธนาธิกุล (2540, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสร้างอาคาร การใช้ การบำรุงรักษา การควบคุมดูแลอาคารให้เกิดความปลอดภัย เกิดความสะดวกสบาย ความเพียงพอและเหมาะสมแก่การศึกษา

สุกานดา โพธิ์ศรี (2553, กันยายน 6) ได้ให้ความหมายของอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ การจัดสร้างอาคาร การใช้ การบำรุงรักษา

การควบคุม ดูแลอาคาร ให้เกิดความปลอดภัย เกิดความสะอาดสบาย ความเพียงพอและเหมาะสมแก่การศึกษา

ศุภลักษณ์ สุนทรธ (2550, หน้า 38) ได้ให้ความหมายของอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง งานที่ดูแลบริเวณต่างๆ ของสถานศึกษา รวมไปถึงอาคารสถานที่ อาคารประกอบ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของสถานศึกษา โดยรู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักส่งเสริมบำรุงสภาพที่มีอยู่ให้คงสภาพดีและสนองความต้องการได้เพียงพอ

เจียง (Jiang, 2000, abstracts) กล่าวว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพครูผู้สอนและผู้พัฒนาการของผู้เรียน การศึกษานี้มุ่งไปที่โครงสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ผลกระทบที่มี การพัฒนาของนักเรียนและอิทธิพลที่มีผลกระทบต่อสภาพชั้นเรียนซึ่งครูใหญ่เป็นผู้กำหนด

สรุปได้ว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง งานที่ดูแลบริเวณ ต่างๆ ของสถานศึกษา รวมไปถึงอาคารสถานที่ อาคารประกอบ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของ สถานศึกษา โดยรู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักส่งเสริมบำรุงสภาพที่มีอยู่ให้คงสภาพ ดีและสนองความต้องการได้เพียงพอ

2.2 ความสำคัญของด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ข, หน้า 12) กล่าวว่า ความสำคัญของงานอาคารและสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญสรุปได้ ดังนี้ 1) เป็นการบริหารงาน ที่ให้ความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียน 2) เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมให้การ ดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนเป็นไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ 3) เป็นการบริหารงาน เพื่อเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิดและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เช่น การเพิ่มหรือลด ของจำนวนนักเรียน หรือการเปลี่ยนแปลงของชุมชน 4) เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมให้นักเรียน มีความพร้อม และพอใจในการประกอบกิจกรรมนักเรียน 5) เป็นการบริหารงานที่มีส่วน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่

ศิริ เจริญวัย (2541, หน้า 20) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารงานอาคาร สถานที่ไว้ดังนี้ 1) เป็นการดำเนินการที่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่งานด้านวิชาการอันเป็นงาน หลักหรือหัวใจของสถานศึกษา เช่น จัดทำห้องสื่อการศึกษาและการจัดซ่อมแซมอาคารเรียน 2) เป็นการจัดและบริหารด้านการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความราบรื่น สะดวกและปลอดภัย เช่น จัดทำที่เก็บรักษาวัสดุครุภัณฑ์ จัดสร้างหอประชุมและการจัดการ ทำทางระบายน้ำ 3) เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับความคิดและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่มหรือลดจำนวนนักเรียน การเปลี่ยนแปลงขนาดของชุมชน และความต้องการอาชีพของประชาชน 4) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีมีประโยชน์ต่อ การกลมเกลียวกันและเสริมสร้างความรู้สึกรักใคร่กันเกิดขึ้นในตัวเด็กนักเรียน เพราะได้รับ ประสพการณ์อันถือเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เช่น การรักษาความสะอาด การปลูกและบำรุงรักษาไม้

ดอกไม้ประดับและการจัดสร้างอาคารให้ถูกทิศทางลม 5) เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเกิดความรักความหวงแหนสถานศึกษา เพราะทุกคนได้รับความสะดวกสบายทุกอย่างเหมือนอยู่บ้านของตนเอง

สุทัศน์ ชุณหวิจิตร (2546, หน้า 17) ได้ให้ความสำคัญของอาคารสถานที่ ไว้ดังนี้ 1) บริเวณอาคารเรียนและทางเดิน บริเวณนี้ควรปลูกไม้ดอกสวย ๆ งาม ๆ โดยเฉพาะหน้าอาคารเรียน ควรเป็นไม้ดอกหรือไม้ใบที่มีความสวยงามมีอายุไม่ยืนยาวมากนัก หรือเป็นจำพวกไม้กระถางเพราะสะดวกต่อการย้ายและสับเปลี่ยนตามความเหมาะสมและฤดูกาล บริเวณริมทางเดินควรเป็นไม้ที่มีความสวยงามเช่นกัน แต่ต้องมีความแข็งแรงทนทานพอสมควร และควรเป็นไม้ดอกหรือไม้ที่เป็นพุ่มขนาดปานกลาง 2) บริเวณที่พักผ่อนและสนามเด็กเล่น บริเวณนี้ประกอบด้วยศาลา ชุมนั่ง สวนประดิษฐ์ ควรจัดให้เป็นสัดส่วนเน้นหนักไปในความร่มรื่นและสีสนของไม้ดอก ไม้ใบ สำหรับสนามเด็กเล่นนั้นอยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่ต้องแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด รอบบริเวณควรปลูกไม้ประดับที่มีความทนทาน

วิรัตน์ บัวขาว (2546, หน้า 20 – 21) ได้ให้ความสำคัญของอาคารสถานที่ ไว้ดังนี้ 1) บริเวณโรงเรียน ควรปลูกพืชคลุมดิน ปลูกไม้ยืนต้น ไม้พุ่มต่างๆ หรือจัดสวยหย่อมพร้อมทั้งจัดให้มีที่นั่งพักผ่อน โดยอาศัยร่มเงาของตนไม้ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับไว้เพื่อความสวยงาม ร่มรื่น ร่มเย็นและน่าอยู่ 2) สนามเด็กเล่นควรจัดให้มีลักษณะคล้ายธรรมชาติ โดยจัดเป็นเนินดินหรือจัดเป็นที่ลาดให้วิ่งขึ้นลงบ้าง มีต้นไม้เล็กๆ ให้เด็กปีนป่ายรวมทั้งจัดเครื่องเล่นต่างๆ เช่น ชิงช้า กระดานลื่น บัดโดโหน ราวโต้ ม้าหมุน เป็นต้น 3) สนามกีฬาควรปรับปรุงพื้นที่ให้เรียบ สะอาด ไม่มีเศษกระจุก เศษแก้ว ดอกไม้ หนามที่จะเป็นอันตรายต่อเด็กได้ 4) ถนนในบริเวณโรงเรียนควรยกให้สูงกว่าปกติ เพื่อมิให้น้ำท่วม ผิวถนนควรลาดยางหรือซีเมนต์ มีทางเท้าแยกไว้ต่างหาก ทางเดินที่เชื่อมระหว่างอาคารควรมีหลังคา 5) รักษาบริเวณโรงเรียนให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ โดยกำจัดขยะมูลฝอยอยู่เป็นประจำ 6) จัดที่นั่งพักผ่อนให้เด็กได้นั่งพักผ่อน อ่านหนังสือ สนทนากับเพื่อนๆ ทำกิจกรรมร่วมกันในเวลาเข้าก่อนเข้าเรียน ตอนพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนาน คู่กัน อาจทำเป็นม้าหินอ่อน ม้านั่ง แคร่วางใต้ต้นไม้ หรือทำเป็นศาลาเล็กๆ กันแดดกันฝนได้ 7) ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นสิ่งแวดล้อมที่สร้างความสวยงาม และศรีสง่าแก่โรงเรียน ควรปลูกให้ทั่วไปไม่ว่าริมทางเดินที่ว่างต่างๆ บริเวณจุดเด่นของโรงเรียน อาจทำเป็นสวยหย่อม ปลูกใส่ในกระถางหรือแขวนไว้ตามที่ต่างๆ เพื่อเพิ่มความสวยงาม น่าอยู่แก่โรงเรียน

สรุปได้ว่า จากความสำคัญของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความต่อเรียนรู้เป็นอย่างมาก อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นทางที่สนับสนุน ส่งเสริมด้านวิชาการ ช่วยในการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็ว ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงาน เป็นศูนย์ของการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อนักเรียนและชุมชน เสริมสร้างความเจริญงอกงาม ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม

2.3 ขอบข่ายของด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ยุพาทิ รัชดาพรธนาธิกุล (2540, หน้า 26) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสร้างอาคาร 2) การใช้การบำรุงรักษา 3) การควบคุมดูแลอาคารให้เกิดความปลอดภัย เกิดความสะดวกสบาย ความเพียงพอและเหมาะสมแก่การศึกษา

อรุณ รัชธรรม (2541, หน้า 42) กล่าวว่า ขอบข่ายงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 1) การรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของทางราชการ 2) การมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรง 3) การบริหารพื้นที่ อาคารสถานที่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) การจัดอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน 5) การดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ สิ่งปลูกสร้างให้พร้อมสำหรับการใช้งาน 6) การให้บริการแก่บุคลากรภายนอกที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากสถานที่ของสถานศึกษา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549, หน้า 34-40) กล่าวว่า งานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) การวางแผนด้านอาคารสถานที่ 2) การรักษาความสะอาด และสุขาภิบาล 3) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม 4) การใช้อาคารสถานที่ 5) การจัดสถานที่บริการนักเรียน

สรุปได้ว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นงานที่เกี่ยวกับการสร้างอาคาร การใช้ บำรุงรักษา อุปกรณ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ในสถานศึกษาให้เกิดความปลอดภัยในตัวนักเรียน และช่วยในการสร้างความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมของนักเรียน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนจัดพื้นที่อาคารให้เหมาะสมและเป็นที่บริการให้กับชุมชนและส่วนราชการอื่นๆ ได้ ดังนั้น ผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลพบุรี ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) การให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน 2) การดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ สิ่งปลูกสร้างให้พร้อมสำหรับการใช้งาน 3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจัดการบริหารพื้นที่ อาคารสถานที่ ให้เกิดประโยชน์ 4) ส่งเสริมให้จัดสนามเด็กเล่นให้มีความปลอดภัยกับผู้ดูแลเด็ก 5) การควบคุมดูแลอาคารให้เกิดความปลอดภัย เกิดความสะดวกสบาย ความเพียงพอและเหมาะสมแก่การศึกษา

3. ด้านวิชาการ

3.1 ความหมายของด้านวิชาการ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของงานวิชาการไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 7) ให้ความหมายของด้านวิชาการไว้ว่า หมายถึง ภาระงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การวิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ การนิเทศติดตาม การแนะแนว การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน การประสานความร่วมมือ และให้ความรู้แก่ชุมชน ตลอดจนรายงานผลการจัดการเรียนการสอนต่อสาธารณชนด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, หน้า 16 - 17) ให้ความหมายของด้านวิชาการว่า หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา

ยุวดี กังสตาล (2545, หน้า 67) ได้กล่าวถึงด้านวิชาการว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันงานวิชาการยังหมายรวมถึงการอบรม ศิลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข ความพอใจตามอัธยาศัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 32 - 38) กล่าวว่าด้านวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด อันได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและรวมถึงการอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี

สุรียพร วินิชบุตร (2546, หน้า 43) ให้ความหมายของด้านวิชาการว่า เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมถึงการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มานิต โดเผือก (2549, หน้า 57) ได้ให้ความหมายของด้านวิชาการไว้ว่า หมายถึง ด้านวิชาการเป็นงานบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา พัฒนาการเรียนรู้ทุกระดับชั้น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 76) ได้ให้ความหมายของด้านวิชาการไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการวางแผน การพัฒนาและปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งในด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้ได้ผลดี มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ของชุมชน และมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมีมาตรฐานในทุกๆระดับการศึกษา

เฮาท์, และดันแคน (Haugh, & Duncan, 1970, pp. 2 - 4) ได้ให้ความหมายของด้านวิชาการ หมายถึง งานหลักที่บุคลากรต้องใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้เด็ก ๆ

เกิดการเรียนรู้โดยมีงานสำคัญ 4 งาน คือ งานหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานการวัดผล และประเมินผลการสอน

คเมลเลอร์ (Kmeler, 1971, p. 102) ได้กล่าวถึง ด้านวิชาการว่าเป็นงานที่มีจุดมุ่งหมาย รวมถึงการให้ข่าวสาร สถานการณ์เงื่อนไข หรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อเตรียมไว้ส่งเสริมการเรียนรู้

จากความหมายของด้านวิชาการกล่าวมาสรุปได้ว่า หมายถึง การพัฒนาหลักสูตร และการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการนิเทศ ติดตาม การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน การประสานความร่วมมือ และให้ความรู้แก่ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ความสำคัญของงานวิชาการ

ถวิล อรัญเวศ (2545, หน้า 6) กล่าวว่า กรอบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในปัจจุบันแบ่งออกเป็นงานใหญ่ๆ ได้งาน 2 งาน คือ งานหลัก ได้แก่ งานวิชาการ และงานสนับสนุน ได้แก่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้การบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, หน้า 1 - 2) กล่าวว่า ความสำคัญของงานวิชาการในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานวิชาการในสถานศึกษางานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท มีลักษณะดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 2) งานบริหารงานบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 20 3) งานบริหารกิจการนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 4) งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5 5) งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5 6) งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 7) งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2545, หน้า 192) กล่าวว่า ในสถาบันการศึกษา ทุกระดับมีงานสำคัญงานอย่างยิ่งงานหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องมีความรู้ มีความเข้าใจและให้ความสนใจอย่างสำคัญยิ่ง คือ การบริหารงานวิชาการ ถ้าสถาบันการศึกษาหรือสำนักงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแห่งใด ไม่ให้ความสนใจต่อการบริหารงานวิชาการก็เท่ากับว่าสถาบันการศึกษาหรือสำนักงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแห่งนั้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์แบบหรืออาจจะกล่าวได้ว่าผู้บริหารยังมีข้อบกพร่องในหน้าที่อยู่

มิลเลอร์ (Miller, 1982, para. 3) กล่าวว่า ความสำคัญของงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนและที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัดโปรแกรมการสอนและการปฏิบัติตามโปรแกรม รวมทั้งการวัดผลเพื่อจะได้ติดตามผลการเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียนโดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการจัดการบริการในการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีนั้นเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยมิได้

อิริคสัน (Erickson, 2010, para. 2) กล่าวว่า งานวิชาการมีความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยมีงานบุคลากรและกิจการนักเรียนเป็นอันดับ 2 และที่ 3 ตามลำดับ ส่วนงานอื่นๆ มีความสำคัญใกล้เคียงกัน

ตินโต (Tinto, 2010, para. 5) กล่าวว่า งานวิชาการมีความสำคัญถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ เพราะจุดหมายหลักของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน และที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัดโปรแกรมการสอนและการปฏิบัติตามโปรแกรม รวมทั้งการวัดผลเพื่อจะติดตามผลการเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการบริการในการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีนั้นเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยมิได้

3.3 ขอบข่ายของด้านวิชาการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงขอบข่ายของด้านวิชาการไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 20-24) กล่าวถึง ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการว่า ประกอบด้วยภาระงานดังนี้ 1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) งานด้านการเรียนการสอน 3) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน 4) งานห้องสมุด 5) งานนิเทศภายใน 6) งานอบรมทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, หน้า 16 - 17) กล่าวว่า ขอบข่ายของการบริหารด้านวิชาการประกอบด้วย 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ 2) การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) การจัดบริการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ 4) การวัดและการประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 7) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารด้านวิชาการ ว่าประกอบด้วยภารกิจ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549, หน้า 30) กล่าวว่า ขอบข่ายของด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) งานธุรการทางวิชาการ การจัดห้องหรือสถานที่สนับสนุนการเรียนการ

สอน 2) การจัดกิจกรรมการสอน 3) งานส่งเสริมวิชาการ 4) งานกลุ่มประสบการณ์ 5) งานวัดและประเมินผลการเรียน

จรัล สังข์ขาว (2551, กันยายน 6) ได้กล่าวว่าด้านวิชาการที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบมีขอบข่าย ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีบริหารทางวิชาการ 2) หลักสูตรและประมวลการสอน 3) ตารางสอน 4) อุปกรณ์การศึกษา 5) แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ 6) การจัดแบ่งหมู่นักเรียน 7) การนิเทศการสอน 8) การจัดห้องสมุด 9) การวัดผลและประเมินผล

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ขอบข่ายของด้านวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอน การจัดห้องเรียน ห้องสมุด การอบรมวิชาการ รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการ โดยการจัดหาสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลพบุรี ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ ดังนี้ 1) ให้ข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน 2) ร่วมวางแผนกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 3) เป็นกรรมการพิจารณาและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) คิดกำหนดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เสนอแนะเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ 5) เป็นกรรมการนิเทศเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของผู้ดูแลเด็กและร่วมเป็นกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กเล็ก 6) ส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน 7) เป็นกรรมการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่น 8) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและกำหนดเป้าหมายเด็กเล็กให้บรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน 9) ประชุมสัมมนากับครูเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน 10) ตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 11) ดัดสันใจเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นวิทยากรสอนงานอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และ 12) เสนอแนะให้ผู้ดูแลเด็กให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อฝึกฝนอาชีพแก่เด็กเล็ก

4. ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน

4.1 ความหมายการมีส่วนร่วมจากชุมชน

สุวรรณ รุทธนานุรักษ์ (2540, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนการจัดระบบการใช้เวลาในการปฏิบัติงานให้ได้ประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพด้านงานสัมพันธ์ชุมชนในสถานศึกษา เช่น การดำเนินงานที่เกี่ยวกับสมาคม ผู้ปกครองและครู การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน การเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง และชุมชน การให้บริการแก่ชุมชนทั้งในด้านความรู้ สุขภาพ อนามัย งานอาชีพ ตลอดจนงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

มนัส พลายชุ่ม (2540, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของงานสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชนว่า หมายถึง การดำเนินการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารการรับฟังความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะ การให้และรับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนของนักเรียน และการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วาม ดุลยากร (2542, หน้า 51) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน ดังนั้นโรงเรียนกับชุมชน จึงมีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิดจะต้องพึ่งพากันทั้งสองฝ่ายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

สุภลักษณ์ สูงนารถ (2550, หน้า 40) ได้ให้ความหมายของงานสัมพันธระหว่างโรงเรียนและชุมชนว่า หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่สร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีต่อกันและเกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาตามความต้องการของชุมชนต่อไป

หวัง (Whang, 1981, pp. 91 - 92) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงาน หรือทรัพยากรต่อสถาบัน หรือระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตพวกเขา

กุस्ताโว (Gustavo, 1992, p. 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและลึกลงไปมากกว่าเพียงการมีส่วนร่วมการรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่สร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีต่อกันและเกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาตามความต้องการของชุมชนต่อไป

4.2 ความสำคัญด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน

บุญชู ภาสินนท์ (2551, หน้า 45) ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981, p. 5) ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสมาชิกในสังคมในวงกว้างว่า

สามารถเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมทั้งมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

กุสตาโว (Gustavo, 1992, p. 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นโดยปกติทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่าการเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่างแต่ต่อความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและลึกซึ้งไปกว่าเพียงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบเมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กร หรือบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร เกิดความรู้สึกผูกพัน เป็นการสร้างความเชื่อถือในคุณภาพขององค์กร และความมั่นใจให้ประชาชนหรือบุคคล ผู้มีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชนและโรงเรียน

4.3 ขอบข่ายของด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2542, หน้า 71) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานความสัมพันธ์กับชุมชนมี ดังนี้ 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 1.1) มีคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน 1.2) จัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนระหว่างผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการศึกษากับบุคลากรในโรงเรียน 2) การร่วมกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและองค์กรต่างๆ ตามเทศกาลและวันสำคัญ 3) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้ครอบคลุมงานของโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 4) การให้บริการแก่ชุมชน 4.1) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่โรงเรียนสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ 4.2) มีการบริการทางวิชาการ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่แก่ชุมชน 5) การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น 5.1) จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ ขึ้นในโรงเรียน 5.2) มีผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ ให้การสนับสนุนทุนทรัพย์และแหล่งวิทยากรมาเสริมการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียน

วินัย คำนูนเนก (2546, หน้า 35 - 36) กล่าวว่า กรมสามัญศึกษาได้กำหนดขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารในการควบคุมดูแล หรือดำเนินการบริหารงานของโรงเรียนกับชุมชนดังนี้ 1) การวางแผนและโครงการ 2) การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน 3) การให้บริการชุมชน 4) การได้รับความสนับสนุน 5) งานโรงเรียนกับชุมชนอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย 6) การประเมินผล งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549, หน้า 34-40) กล่าวว่า ปัจจุบันการสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) การร่วมกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน และ

องค์กรต่าง ๆ ตามเทศกาลและวันสำคัญ 3) การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

ศุภลักษณ์ สุนทร (2550, หน้า 40) กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายของด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมี ดังนี้ 1) การสนับสนุนโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) การให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน 3) สนับสนุนการจัดกิจกรรมสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) การประชุมและรับทราบปัญหาของผู้ปกครอง 5) การช่วยเหลือหรือการให้ข่าวสารสถานศึกษาแก่ผู้ปกครอง 6) การสร้างความสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา

พอสรุปได้ว่า ขอบข่ายด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน เป็นงานที่เกี่ยวกับการให้บริการแก่ชุมชน การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ การแต่งตั้งกับคณะกรรมการโรงเรียน และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบปัญหาต่างๆในสถานศึกษา การออกเยี่ยมบ้าน การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน เด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษา ดังนั้น ผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลพบุรี ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนดังนี้ 1) การสร้างความสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา 2) การประชุมและรับทราบปัญหาของผู้ดูแลเด็ก 3) การสนับสนุนโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 4) การช่วยเหลือหรือการให้ข่าวสารสถานศึกษาแก่ผู้ปกครอง 5) การให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน และ 6) สนับสนุนการจัดกิจกรรมสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประสาน ท้าข้าม (2543, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวม และทุกลักษณะภารกิจ การจัดการศึกษาในระดับร่วมคิด และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งนี้โดยเลือกประเภทของโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นลำดับแรก สำหรับภารกิจจัดการศึกษาเลือกงานบริหารทั่วไปเป็นลำดับแรก

ประทีป ชำม่วง (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 6 ตามทัศนะของผู้ดูแลเด็กพบว่า 1) ลักษณะทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาคารเป็นอาคารถาวรนอกประสงค์อาคารที่ใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่น และศูนย์ชั่วคราวที่ราษฎรร่วมกันสร้างขึ้น ด้านความสะดวกในการเดินทางนำเด็กมาฝากไว้ในศูนย์ของผู้ปกครองมีความสะดวกมาก ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ เครื่องเล่น

ประจำศูนย์ สนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องมือกลางแจ้ง และสื่อการสอนเพื่อการเลี้ยงดูไม่เพียงพอกับความต้องการ 2) ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองเด็กได้รับการสนับสนุนพอสมควร ส่วนการสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่นอื่นได้รับการสนับสนุนบ้าง 3) ด้านการปฏิบัติงานตามบทบาท และหน้าที่ทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก มีการปฏิบัติอยู่ในลักษณะบ่อยครั้งเกือบเป็นประจำ 4) ด้านงบประมาณสนับสนุนที่ได้รับจากราชการ ได้รับการสนับสนุนน้อย 5) งบประมาณส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุน อาทิ คณะกรรมการสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ดูแลเด็กที่สำคัญคือ ค่าตอบแทนที่ได้รับน้อยเกินไป วัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน และเครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ ควรให้การสนับสนุนมากขึ้น ผู้นำท้องถิ่นขาดความสนใจความสนับสนุนและชักชวนผู้นำท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น

ชาญศักดิ์ เสงสมบูรณ์ (2543, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็ก ที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก ด้านการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ด้านการบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน ด้านการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ และศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษา มีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างกัน ต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศึกษาปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้ปกครองเด็กในศูนย์เด็กเล็ก มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กมากที่สุด รองลงมาด้านการปฏิบัติงานผู้ดูแลเด็ก ด้านการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของกรรมการหมู่บ้าน กรรมการสภาตำบล และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก ตามลำดับ สำหรับปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองมีความต้องการให้มีวัสดุอุปกรณ์การเล่นการเรียนการสอนมากกว่านี้ควรมีการปรับปรุงอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดีขึ้น ด้านผู้ดูแลเด็กควรมีความเอาใจใส่ในการทำงานให้มากขึ้น มีผู้ช่วยเหลือ มีการสนับสนุนเสื้อผ้า และอาหารกลางวันสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องขอรับการสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่างๆ ทั้งภาคราชการและเอกชน เพื่อนำ มาใช้ในการดำเนินการต่อไป ผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษา มีตำแหน่ง และไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ต่างกัน

อุทร ก้อนสมบัติ (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาใน โรงเรียน

ที่ตั้งในเขตชุมชนชนบท กับโรงเรียนที่ตั้งในเขตชุมชนเมือง ไม่ว่าจะโดยรวมหรือเป็น รายด้าน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ปกครองเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหาจากผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้ปกครองมีเวลาไม่พอ เพราะต้องประกอบอาชีพ รองลงมาคือ ผู้ปกครองคิดว่าตนเองมีความรู้ไม่พอ ส่วนปัญหาจากโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนไม่ประชาสัมพันธ์และไม่กระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองใน ชุมชน

พระธงชัย ดรนาม (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการจัด ประสพการณ์ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) ผู้ดูแลเด็ก โดยรวมและจำแนกตามอายุและประสพการณ์ในการทำงานมี พฤติกรรมการจัดประสพการณ์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชน จังหวัด มหาสารคาม โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นผู้ดูแลเด็กที่มี ประสพการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการจัดประสพการณ์ด้านปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็กอยู่ใน ระดับปานกลาง 2) ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการจัด ประสพการณ์ โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีพฤติกรรมการจัดประสพการณ์ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนมากกว่าผู้ดูแลเด็กที่มี อายุ 30 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้ดูแลเด็กที่มีประสพการณ์ในการ ทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการจัดประสพการณ์ โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่ แตกต่าง แต่ผู้ดูแลเด็กที่มีประสพการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมในการจัด ประสพการณ์ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนมากกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีประสพการณ์ในการ ทำงานต่ำกว่า 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญยิ่ง เทศน้อย (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและความต้องการในการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 ด้าน ด้านตัวเด็ก ด้านคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ด้านอาคาร สถานที่ ด้านการจัดกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า 1) กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือสูงกว่า มัธยมศึกษา มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 ศูนย์ 2) สภาพการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) ความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก 4) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ตามทัศนะกรรมการบริหารพบว่าการบริหารที่มีระดับการศึกษา อายุ จำนวนศูนย์ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลสังกัดแตกต่างกันมีทัศนะต่อสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี

ระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ 5) เปรียบเทียบความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารพบว่ากรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษา อายุ จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบและชั้นขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่กรรมการบริหารองค์กรส่วนตำบลสังกัดต่างกัน มีทัศนะการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

บุญมาก ช้างโสภาก (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาและการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทรรณะของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6 พบว่าทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน และองค์กรท้องถิ่น มีปัญหาน้อย ปฏิบัติกิจกรรมได้มากส่วนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการปรับปรุงบำรุงรักษา การเงินและธุรการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมได้มาก ส่วนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการปรับปรุงบำรุงรักษา การเงินและธุรการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหาปานกลาง และได้ค้นพบสาเหตุปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) สาเหตุที่สำคัญอันดับแรก ได้แก่ เด็กเข้ารับการเลี้ยงดูน้อยมาก ทำให้กิจกรรมไม่ต่อเนื่องและไม่สมบูรณ์ รองลงมาได้แก่ เด็กอายุน้อย ไม่สามารถจัดกิจกรรมให้ได้ และดูแลลำบาก 2) ด้านการคัดเลือกผู้ดูแลเด็ก ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก ไม่ค่อยมีคนอยากเป็นผู้ดูแลเด็ก รองลงมาได้แก่ ผู้ดูแลเด็กมีความรู้น้อยและขาดประสบการณ์ 3) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาที่สำคัญ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดกิจกรรมพัฒนา 4) ด้านการเงินและงานธุรการ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ขาดงบประมาณในการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจัดกิจกรรมต่างๆ 5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยที่สำคัญคือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาว่างพอที่จะร่วมกิจกรรม เพราะส่วนมากต้องประกอบอาชีพและไม่ให้ความร่วมมือ และ 6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่นปัญหาสำคัญ ได้แก่ องค์กรท้องถิ่นเข้าใจว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของผู้ปกครองและหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบมีความผูกพันกับตนน้อย จึงไม่สนับสนุนเท่าที่ควร รองลงมาได้แก่ การประชาสัมพันธ์มีน้อยและชุมชนไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ

ปรีดา ทิพย์มณี (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด ตำบลชลคราม อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด และ

ประเมินความตรงของรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด 1) การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการบริหาร วิชาการ และด้านการบริหารงานธุรการและการเงินมีปัญหา โดยสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ คาดหวังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้นำข้อมูลจากการศึกษาในตอนที่ 1 มา จัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน และศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องมากร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มี องค์ประกอบ 5 ประการ คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ และการประเมินผล จากนั้นตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาที่สร้างขึ้น 3 ลักษณะคือ 1) โดย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน พิจารณาในเรื่องความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความสอดคล้องกับ ขอบข่ายและการจัดการศึกษาและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาไปใช้ สถานการณ์จริง 2) โดยการจัดประชุมวิพากษ์ โดยตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 6 คน วิพากษ์ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบ ความสอดคล้องกับกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง ความสะดวกในการนำไปใช้ ความเป็นประโยชน์และความครอบคลุมของเนื้อหาสาระ พบว่า ทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าร่วมวิพากษ์มีความสอดคล้องกันว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่ สร้างขึ้นมีความเหมาะสมทุกด้านในระดับมากถึงมากที่สุด 3) ตรวจสอบความตรงของรูปแบบ การจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความครอบคลุม ปัญหาและ ข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นทุกด้านมีความ ตรงในระดับมากถึงที่สุด ผลจากการวิจัยแสดงว่า รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมี ส่วนร่วมของประชาชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด ตำบลชลคราม อำเภอดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กอื่นต่อไป

สัมฤทธิ์ เนตรประไพ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐมซึ่ง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็น ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครปฐม จำแนกตามสถานภาพและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ ใช้ในการวิจัยคือ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในตำแหน่ง นายกองการบริหาร ส่วนตำบล รองนายกองการบริหารส่วนตำบล และเลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบล รวม จำนวน 171 คน จากองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครปฐม ที่จัดการศึกษาศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก จำนวน 57 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่าคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 2) ด้านการบริหารทั่วไป 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานวิชาการ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้านส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่คณะผู้บริหารปฏิบัติงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

บัณฑิต เดชพันธ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวม รายด้าน และรายขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าเพศหญิง 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

กนิษฐทิพย์ ดิถีเพ็ง (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ต่อการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ

ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ต่อการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 จำนวน 226 ราย สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเรียนการสอน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านบุคลากรอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก (ครูพี่เลี้ยง) พบว่าในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามศูนย์ทั้ง 5 ศูนย์ พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยและจากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น จำแนกตามระดับชั้น 3 ระดับ พบว่าในภาพรวมผู้ปกครองมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนเพิ่มทักษะในการเขียน อ่าน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบในตัวเองมากขึ้นและเฝ้าระวังเด็ก ๆ ขณะ que เล่นเครื่องเล่น 2) ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า (2.1) ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนไม่ต่างกัน (2.2) ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่มีระดับชั้นของนักเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนไม่ต่างกัน

ชมพู อุปการ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีที่ตั้งต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบริการและด้านงานปกครองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 4) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานปกครองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทิยา ปวีณกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า กรรมการพัฒนาเด็กร้อยละ 46.30 ยังมีความเข้าใจว่าศูนย์พัฒนาเด็กจัดตั้งขึ้นตามความต้องการของทางราชการ ราชการต้องรับผิดชอบดำเนินโดยตรงในด้านการเงิน อาหารเสริมและไม่จำเป็นที่บิดา มารดา ผู้ปกครองเด็ก จะหมั่นเรียนไปช่วยเหลือ

ธนวรรณ ทองอ่อน (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การดูแลโภชนาการครูดูแลเด็ก การดูแลความปลอดภัย การดูแลสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรม 2) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลนครนครปฐม และศูนย์พัฒนาเด็กไม่สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า แตกต่างกันในด้านการจัดสภาพแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองต่อการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ต้องจัดสภาพแวดล้อมรอบๆ ศูนย์พัฒนาเด็กให้ร่มรื่น โปร่งสบาย และสะอาดตา ด้านการจัดกิจกรรม ต้องจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ ด้านการดูแลโภชนาการ จะต้องจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการให้ครบ 5 หมู่ทุกวัน ครูควรที่จะดูแลให้เด็กรับประทานอาหารมากๆ และควรปลูกฝังให้เด็กชอบรับประทานผักและผลไม้ และในแต่ละปีครูและผู้ปกครองอาหารควรมีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านโภชนาการอย่างน้อย 1 ครั้ง ด้านการดูแลความปลอดภัย ควรจัดครูเวร ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดในขณะที่เด็กกำลังเล่นเครื่องเล่นสนาม และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหน้าประตูทางเข้า - ออก ตลอดทั้งวัน ด้านครูดูแลเด็ก ควรดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดและอยู่กับเด็กด้วยความรัก ความห่วงใย เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่น คุณเคย และไว้วางใจ

พรหมพิษฐ์ รักษาพรหมณ์ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากรต่อการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากรต่อการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากร ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก จำนวน 219 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามระดับความพึงพอใจวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีผลต่างกำลังสองน้อยที่สุด (LSD) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากรมีความพึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากรต่อการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก ในด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และพบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านวิชาการ และด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วารุณี ภาชนนท์ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากรและบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและบริหารจัดการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุดที่ผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก มีการดูแลเอาใจใส่เด็กอย่างทั่วถึง ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผู้ดูแลเด็กมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ผู้ดูแลเด็กทำแผนการสอน และมีการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมและปลอดภัยเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผู้ปกครองได้ทราบข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ มีการประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

รุ่งทิพย์ ตั้งพานิชวงศ์ (2551, บทคัดย่อ) การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามอายุ ขนาดของโรงเรียน และกลุ่มผู้มีส่วนร่วม ในภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อจำแนกตามอายุของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน ในด้านงานหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงานห้องสมุด และด้านงานนิเทศภายใน ส่วนขนาดของโรงเรียนของครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกันในด้านงานหลักสูตร ด้านสื่อ

การเรียนการสอน และด้านงานห้องสมุด และกลุ่มผู้มีส่วนร่วมพบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกันใน ด้านงานหลักสูตร ด้านงานจัดการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล และด้านงาน นิเทศภายใน เมื่อจำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน

สมควร รวีรัฐ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการดำเนินกิจกรรม ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กที่กรุงเทพมหานครให้การสนับสนุนศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างศูนย์ที่ตั้งในชุมชนแออัดกับ ชุมชนชานเมือง พบว่า ระยะทางในการเดินทางมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์มีตารางกิจกรรมหลักไม่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับ การใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 ส่งบุตรหลานเพราะต้องการให้เด็ก ได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา สำหรับผู้ดูแลเด็กเห็นว่าในการปฏิบัติงานมี ปัญหามากที่สุด คือปัญหากรรมการศูนย์ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับผู้ปกครองนั้น ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 29.4 เห็นว่าผู้ปกครองเองคาดหวังให้สอนหนังสือ มากกว่า ส่วนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนนั้น ผู้ดูแลเด็กร้อยละ 5.6 ไม่มีปัญหาในการทำงานกับ หน่วยงาน ส่วนที่มีปัญหาเป็นปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก นโยบายของหน่วยงานไม่แน่นอนและเจ้าหน้าที่ขาดการติดตามงานเท่านั้น

กิตติ กรทอง (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระ ประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตามสถานภาพทางเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และอาชีพ ต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาแตกต่างกัน 2) ปัญหาพบว่าผู้ปกครอง ไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงาน ด้านการเงิน ไม่ได้รับเอกสาร กิจกรรมมาก คิดว่าไม่จำเป็น ป่วย ดิ ดุระ ส่วนข้อเสนอแนะคือให้จัดหาอาสาสมัครช่วยเหลือศูนย์ฯ ให้สมาคมผู้ปกครองและครูช่วย ประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง กำหนดวันประชุมพิเศษไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ปกครองได้เตรียม ตัว จัดกิจกรรมให้น้อยลงเพื่อลดค่าใช้จ่าย โดยทำแผ่นพับหรือเอกสารทุกๆ 1 เดือน เพื่อให้ ผู้ปกครองได้รับข่าวสาร จัดทำข้อมูลที่คิดว่ามีความจำเป็นสำหรับผู้ปกครองไว้ในศูนย์ฯ เพื่อให้ เห็นความสำคัญของเด็ก

ปาริฉัตร กล่อมสกุล (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการมี ส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนท้ายพิบูล (สำนักงานสลากกิน แบ่งสงเคราะห์ 68) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดย ภาพรวมมีสภาพการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้ปกครองที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มระดับชั้นศึกษาของบุตรหลานที่กำลังศึกษาอยู่แตกต่างกัน พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ชีเย (Shea, 2002, p. 62-09 – A) ได้ทำการศึกษาสำรวจการวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างประสบความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่งแถบนครหลวง เขตแอตแลนติกกลาง โดยเน้นการศึกษาพฤติกรรมและการพัฒนาความสัมพันธ์ของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตั้งอยู่ในเขตเมือง ชานเมือง และในเขตชนบท การรวบรวมข้อมูลได้ใช้ 1) การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 2) การสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน 3) การใช้แบบสำรวจกับครูทั้ง 3 โรงเรียน 4) การสังเกตภาคสนามของผู้วิจัยและการสะท้อนผลระหว่างและหลังการเก็บข้อมูล และ 5) การวิเคราะห์จากเอกสารที่สำคัญของโรงเรียนและชุมชน ผลการศึกษาพบว่าในระยะแรกของการมีส่วนร่วม แต่ละฝ่ายต้องเรียนรู้ว่ามีทรัพยากรใดที่จะใช้ร่วมกัน ใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทำงานในเชิงรุกในการสรรหาแหล่งทรัพยากรที่จะให้ชุมชนได้ใช้เพื่อที่จะทำให้เกิดความร่วมมือที่ทั้งคู่ได้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องใช้ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์โดยอาสาสมัครจากชุมชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของและการลงทุนร่วมกับโรงเรียน สิ่งสำคัญก็คือการติดต่อส่วนตัวมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดหุ้นส่วนที่ประสบความสำเร็จ

ฮอลล์-เออร์บี (Hall lby, 2002, p. 63 - 03 A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำนวน 7 คน ที่เป็นครอบครัวชาวเม็กซิกัน-อเมริกันในลักษณะการมีส่วนร่วมของบ้านโรงเรียนและชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ การสังเกต ภาพถ่าย และข้อมูลเชิงเอกสารพบว่าครอบครัวชาวเม็กซิกัน อเมริกัน มีการรับรู้การมีส่วนร่วมบางส่วนคล้ายคลึงกัน และบางส่วนแตกต่างไปจากการร่วมมือกันในรูปแบบดั้งเดิม โดยโรงเรียนรับรู้บทบาทของผู้ปกครองโดยอาศัยการทำงานร่วมกันกับทีมงานหลักของโรงเรียน ส่วนทางบ้านผู้ปกครองมีบทบาทหลักในการดูแลความประพฤติของเด็ก ทั้งระหว่างอยู่ที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน นอกจากนี้ผู้ปกครองยังสามารถช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาและใช้ทุนอยู่ที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน และยังสามารถช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาและใช้ทุนทางด้านมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม ส่วนในชุมชนผู้ปกครองสามารถแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ ทำลายกำแพงเครื่องกีดขวาง ทำให้สามารถไปมาหาสู่ระหว่างโรงเรียนบ้านและชุมชน ได้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตย การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ วิชาการ งบประมาณ และการบริหารจัดการทั่วไป การศึกษาของสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ แต่ข้อบกพร่องของการมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมและการติดต่อสื่อสารที่ไม่ชัดเจน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี

โดยผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านวิชาการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี